

Voortgangsrapportage implementatie [NAP1325-IV](#) over 2024-2025*

*Deze rapportage geeft een overzicht van de inspanningen ter implementatie van het NAP1325-IV zonder uitputtend te zijn.

Ministerie van Buitenlandse Zaken	
PARTICIPATIE	
Strategisch doel 1: Meer vrouwen in leiderschapsposities en gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes op alle niveaus in besluitvormingsprocessen ten behoeve van vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel	<i>Missies en operaties</i> Nederland bevordert de deelname van vrouwen aan besluitvorming over vrede en veiligheid, met bijzondere aandacht voor leiderschap en betekenisvolle participatie op alle niveaus. Nederland bleef zich in 2024 en 2025 inzetten voor een evenwichtige genderbalans in vredesmissies en crisisbeheersingsoperaties. De Civiele Missie Pool (CMP) vormde daarbij een belangrijk instrument voor Nederlandse bijdragen aan internationale civiele crisisbeheersing. Deze uitzendingen droegen onder meer bij aan het versterken van de rechtsstaat en de internationale rechtsorde. In de verslagperiode waren onder meer twee vrouwelijke civiele experts werkzaam binnen de <i>United Nations Mission in the Republic of South Sudan</i> (UNMISS), als Women's Protection Advisor en als adviseur op het gebied van <i>Rule of Law</i> en <i>Security Sector Reform</i>. De Nederlandse civiele expert ontwikkelde een VN-strategie voor de preventie en aanpak van conflict-gerelateerd seksueel geweld in Zuid-Soedan en integreerde dit thema in VN-patrouilles. Door Early Warning-indicatoren te combineren met data over locaties waar conflict-gerelateerd seksueel geweld veelvuldig voorkomt, werden VN-patrouilles gericht en meer <i>evidence-based</i> ingezet. Zo werd rekening gehouden met momenten waarop vrouwen vaak buiten hun dorp hout of water verzamelen, omdat juist op deze momenten seksueel geweld regelmatig wordt ingezet om instabiliteit te creëren of bevolkingsgroepen van land te verdrijven. Door op deze tijdstippen vaker te patrouilleren konden VN-troepen de bescherming van vrouwen versterken. Een ander concreet resultaat van de inzet van de Rule of Law adviseur was de oprichting en bouw van een rechtbank die zich richt op de vervolging van ontvoeringszaken. Omdat ontvoeringen in Zuid-Soedan zelden tot een gedegen vervolging leiden, vormde de eerste veroordeling door een officiële rechtbank een belangrijke mijlpaal van de inzet van UNMISS. In 2025 werden in totaal 70 civiele experts uitgezonden naar civiele GVDB-missies. Daarvan waren 29 vrouwen (41%) en 41 mannen (59%). Meerdere vrouwen waren in 2025 werkzaam in strategische en management posities zoals plaatsvervangend hoofd van een missie, hoofd van een planning en evaluatie afdeling, hoofd en directeur voor mensenrechten en Rule of Law. De genderbalans bleef echter achter in vergelijking met 2023. In 2025 is daarom een barrière onderzoek gedaan naar vrouwen in de Civiele Missiepool. Hoewel de pool inmiddels uit 50% vrouw bestaat (dit was 45% in 2023), is er discrepantie in de hoeveelheid vrouwen die op missie gaat. Vrouwen in de Civiele Missiepool werd middels een enquête gevraagd waarom vrouwen zich aanmelden voor de Civiele Missie Pool, wat hun ervaringen zijn, wat hen ervan weerhoudt om te solliciteren, en hoe ze het ervaren op missie te zijn. De enquête is ingevuld door 55% van de vrouwen in de pool. In samenwerking met het EU Centre of Excellence zal een rapport met aanbevelingen worden opgesteld.

	Ook in 2024 en 2025 werd binnen missies en operaties geïnvesteerd in leiderschapstrainingen waaronder het integreren van genderperspectieven en preventie van conflict-gerelateerd seksueel geweld in operaties. Zo organiseerde het ministerie van Defensie in samenwerking met het ministerie van Defensie van Spanje de Spaanse-Nederlandse training <i>A Comprehensive Approach to Gender in Operations</i> voor civiele en militaire professionals (zie ook de rapportage van Defensie). Buitenlandse Zaken ondersteunde dit initiatief financieel met een bedrag van 419.500 euro en met financiering gegarandeerd tot 2027. Naast Nederlandse bijdragen aan missies, zette Nederland zich ook in voor de bevordering van volledige, gelijkwaardige en betekenisvolle participatie van geüniformeerde vrouwen binnen VN-vredesoperaties. Zo financiert Nederland sinds 2019 het <i>Elsie Initiative Fund for Women in Peacekeeping</i> (EIF) van UN Women, waarbij <i>Troop and Police Contributing Countries</i> (TPCCs) projectfinanciering kunnen ontvangen voor projecten die bijdragen aan het verminderen van de barrières die geüniformeerde vrouwen ervaren binnen de krijgsmacht en VN missies. Het fonds ondersteunt onder meer hervormingen op het gebied van beleid, infrastructuur, training en werkomstandigheden, zodat vrouwen onder betere omstandigheden kunnen deelnemen aan vredesoperaties. In het kader van VN-vredesmissies zette Nederland zich actief in om WPS sterker naar voren te laten komen in VN-beleid. Nederland zat in 2024 en 2025 namens de EU delegatie aan de onderhandelingsstafel voor de WPS onderhandelingen bij de C34 – het <i>Special Committee on Peacekeeping Operations</i>. De inzet richtte zich in den brede op: effectieve implementatie van de vrouwen, vrede en veiligheid agenda, het vergroten van de betekenisvolle deelname van geüniformeerde vrouwen in vredesmissies, het integreren van een genderperspectief in de planning en analyse binnen missies, en een verbeterde positie van gender adviseurs. Dit leidde tot meer aandacht voor (het wegnemen van) belemmeringen van participatie van vrouwen in vredeshandhaving. <i>Vredesopbouw</i> Nederland was in 2025 opnieuw lid van de VN <i>Peacebuilding Commission</i> (2025-2026). Dit stelde Nederland in staat om de WPS agenda consequent op een hoog niveau mee te nemen in VN-discussies en adviezen over vredesopbouw en om participatie van vrouwen(organisaties) in de PBC te bevorderen. In 2025 benadrukte het Koninkrijk der Nederlanden (KNL) tijdens een interventie in de PBC-ambassadeursbijeenkomst over WPS dat financiering niet alleen moet toenemen, maar ook flexibel, toegankelijk en responsief moet zijn voor de veranderende contexten waarin vrouwen-vredesopbouwers opereren. Nederland droeg in 2024 en 2025 met 20,5 miljoen euro per jaar ongeoormerkt bij aan het Peacebuilding Fund van de SGVN (PBF) en was daarmee een van de grootste donoren. Het fonds is het grootste multi-partner trustfonds dat zich in meer dan 60 landen richt op het ondersteunen van vredesinspanningen en overgangsprozessen, met speciale aandacht voor de participatie van vrouwen. In 2024 ging 43% van de investeringen naar gender-sensitieve initiatieven (in 2025 38%), zoals in Niger waar vrouwenorganisaties de steun van traditionele mannelijke leiders voor vrouwenrechten wisten te vergroten en in Soedan waar 14 vrouwelijke leiders deelnamen aan door de VS, Saoedi-Arabië en Zwitserland georganiseerde gesprekken in Genève (augustus 2024) over humanitaire toegang en een staakt-het-vuren. Via VN-bijdragen aan het <i>DPPA's Multi Year Appeal</i> en het <i>UNDP-DPPA Joint Programme on Building National Capacities for Conflict Prevention</i> droeg NL bij aan conflictpreventie, conflictvermindering en conflictbemiddeling. Beide VN partners
--	--

	integreren een genderperspectief in de activiteiten. Via de bijdrage aan het <i>World Bank State & Peacebuilding Fund</i> (SPF) droeg NL tevens bij aan vredesopbouw in fragiele en door conflict getroffen contexten. Gender is een kernprioriteit binnen de SPF activiteiten. Via het BHOS-subsidieprogramma <i>Contributing to Peaceful and Safe Societies</i> (2024-2031) steunt Nederland negen internationale ngo's op vredesopbouw, conflictbemiddeling en de bescherming van burgers. Binnen dit programma wordt sterke focus gelegd op lokalisering met speciale aandacht voor representatie van vrouwen in vredesprocessen en de relatie tussen gemeenschappen en de veiligheidssector. In zowel diplomatieke als programmatische inzet op conflictbemiddeling hanteert Nederland een gender sensitieve lens en er wordt actief ingezet op deelname en representatie van vrouwen in conflictbemiddeling. Daarnaast werden, onder meer met steun aan het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael, 174 vrouwelijke bemiddelaars uit verschillende landen getraind. <i>Oekraïne</i> Nederland zette zich daarnaast actief in voor de versterking van de rol van vrouwen en vrouwenrechtenorganisaties in besluitvorming over vrede, veiligheid en wederopbouw van Oekraïne. Oekraïense vrouwen spelen sinds de grootschalige invasie een belangrijke rol in zowel de militaire inzet als in de civiele weerbaarheid van het land. Vrouwenorganisaties leveren onder meer een bijdrage aan humanitaire hulpverlening, documenteren mensenrechtenschendingen en rapporteren over gendergerelateerd en conflictgerelateerd seksueel geweld. Deze documentatie is van belang voor internationale rechtspraak en toekomstige herstelprocessen. Nederland ondersteunde dit werk financieel en politiek. Zo financierde het ministerie van Buitenlandse Zaken van 2022 tot en met 2025 een samenwerking met het <i>Ukrainian Women's Fund</i> ter waarde van EUR 2,2 miljoen, het grootste fonds dat vrouwenrechtenorganisaties in Oekraïne ondersteunt. Daarnaast ontving het ministerie een delegatie van het Ukrainian Women's Fund, bestaande uit vertegenwoordigers van de Oekraïense overheid, lokale overheden en het maatschappelijk middenveld, voor kennisuitwisseling over de aanpak van conflict-gerelateerd seksueel geweld. Ook trad Nederland in juni 2024 toe tot de Alliance for Gender-Responsive and Inclusive Recovery for Ukraine, een multilaterale alliantie opgericht door Oekraïne, Duitsland en UN Women. Deze alliantie bevordert de betekenisvolle deelname van Oekraïense vrouwen aan besluitvorming over herstel en wederopbouw en zet zich in voor de integratie van gendergelijkheid in donorcoördinatie en wederopbouwprogramma's. Nederland draagt binnen NAVO-verband bij aan het Ukraine Comprehensive Assistance Package, onder meer door ondersteuning van de ontwikkeling van scherfvesten die beter zijn afgestemd op vrouwelijke militairen. <i>Syrië</i> Nederland bleef bijdragen aan betekenisvolle deelname van Syrische vrouwen aan vredes- en politieke processen, onder andere via steun aan het programma <i>Supporting Syrian Women for Peace</i> en de Syrian Women's Advisory Board (WAB). Deze adviesgroep van Syrische vrouwen uit Syrië en de diaspora levert input aan de VN Speciaal Gezant voor Syrië en andere internationale stakeholders. Aan het einde van de projectfase 2020-2024 had het programma bijgedragen aan een sterkere rol van Syrische vrouwen in politieke dialoogprocessen. Zo ontwikkelde de WAB beleidsaanbevelingen over onder meer decentralisatie en onderwijs, gebaseerd op consultaties met Syriërs in verschillende regio's en de diaspora, waaronder 31 groepsdiscussies met 463 deelnemers en 15 interviews met experts en beleidsmakers. Deze
--	--

	aanbevelingen werden gedeeld met de VN Speciaal Gezant en internationale partners om politieke discussies over de toekomst van Syrië te informeren. In 2024 werd voortgebouwd op deze resultaten. Syrische vrouwen en vrouwenrechtenorganisaties namen deel aan internationale beleidsdialogen, waaronder bijeenkomsten tijdens WPS Week in New York en overleg in Genève. Daarnaast werd de samenwerking tussen Syrische vrouwenorganisaties versterkt via een platform van women-led organizations, dat samenwerking, kennisuitwisseling en gezamenlijke belangenbehartiging voor vrouwenrechten in Syrië ondersteunt. <i>Colombia</i> Sinds 2024 treedt de post Bogotá op verzoek van de Colombiaanse regering op als waarnemer bij vredesonderhandelingen met illegale gewapende groeperingen in het zuidwesten van Colombia. De vredesprocessen hebben de veiligheid in deze regio versterkt en zijn gericht op het bevorderen van een vredescultuur die is gebaseerd op gendergelijkheid. Ze hebben concrete humanitaire interventies mogelijk gemaakt, geleid tot de vernietiging van militair materieel en bijgedragen aan de vervanging van cocaplantages door legale bestaansmiddelen. De Nederlandse toegevoegde waarde kenmerkt zich door dwarsverbanden te leggen tussen overgangsjustitie, veiligheid en stabiliteit, economische ontwikkeling en democratisering. Vrouwenorganisaties zoals Las Mujeres Buscadoras hebben een cruciale rol gespeeld bij het bevorderen van herstelrecht. <i>Jemen</i> Met programma's gefinancierd door de post is ingezet op het vergroten van de ruimte voor politieke participatie van vrouwen in Jemen, het versterken van vrouwelijk leiderschap in vredesbesprekingen en het bevorderen van samenwerking tussen vrouwenorganisaties. Belangrijke inspanningen omvatten het steunen en mede-financieren van de 8ste editie van de Feminist Summit gehouden in 2025 in Aden, het versterken van netwerken zoals de Women's Solidarity Network, en het inzetten van flexibele financiering om vrouwenorganisaties te ondersteunen. Ondanks toenemende dreigingen en krimpende maatschappelijke ruimte droegen projecten bij aan bescherming van en continuïteit van het werk van vrouwelijke activisten in Jemen. Met name vrouwen met politieke affiliatie namen deel aan de programma's. Deze vrouwen zijn beter gepositioneerd om invloed uit te oefenen op besluitvormingsprocessen en leverden daarmee een betekenisvolle bijdrage aan politieke dialoog binnen Jemen. <i>Soedan</i> In Soedan ondersteunde Nederland trainingsprogramma's voor conflictbemiddelaars en vrouwenorganisaties om spanningen op lokaal en nationaal niveau te helpen de-escaleren. Daarnaast faciliteerde Nederland, door steun aan de Berghof Foundation, CMI en CHD, een bemiddelingsproces waarbij groepen vrouwen input leveren ter ondersteuning van het vredesproces. De Nederlandse ambassade richtte een informele WPS-groep op om de inbreng van vrouwenorganisaties in vredesonderhandelingen te verankeren en vrouwen samen te brengen rond een gezamenlijke agenda, en ondersteunde UN Women bij het creëren van veilige ruimtes en herstelprogramma's voor vrouwen in twee deelstaten. De Peace Collectives bleven zich inzetten voor vredesopbouw en het ondersteunen van vrouwen en meisjes die door de oorlog zijn getroffen, via feministische kenniskringen, coördinatiebijeenkomsten en lokale belangenbehartiging, zelfs toen de nationale context verslechterde. Vijftig procent van de 200 deelnemers aan een twee weken durend trainingsprogramma voor getalenteerde Soedanese jongeren uit alle lagen van de bevolking bestond uit vrouwen.
--	--

	<i>VMM-WPS partnerschapsprogramma's</i> De Nederlandse inzet ter ondersteuning van processen met betrokkenheid van vrouwen was ook in 2024 en 2025 onderdeel van het subsidiebeleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld (VMM) waarbinnen van 2021-2025 zeven WPS-partnerschapsprogramma's werden gefinancierd (totaal circa EUR 35 mln.). De programma's werden uitgevoerd in partnerschappen van verschillende (inter)nationale en lokale organisaties. In elk consortium zat in ieder geval een ondertekenaar van het Nederlandse NAP1325: NIMD (Colombia, Myanmar, Burundi), War Child (Palestijnse Gebieden), CARE Nederland (Midden Oosten), PLAN (Zuid-Sudan), ICCO (Colombia), CMC – Mensen met een Missie (Burundi, Democratische Republiek Congo) en PAX (Irak en Sudan). De programma's richtten zich op de WPS-thema's uit het NAP1325-IV, waaronder de participatie van vrouwen in vredesprocessen en vredesopbouw. Hierbij is veel aandacht aan participatie in besluitvorming op lokaal niveau en beleidsbeïnvloeding om plannen inclusiever te maken en aandacht te vragen voor thema's als gendergerelateerd geweld. De inzet van deze programma's heeft aantoonbare resultaten opgeleverd. In de Democratische Republiek Congo en Burundi zijn vrouwen opgeleid tot bemiddelaar en juridisch ondersteuner. In 2024 waren vrouwelijke bemiddelaars en juridische ondersteuners betrokken bij de oplossing van 306 conflicten binnen hun gemeenschappen (128 in Burundi en 178 in Oost-Congo), tegenover 132 conflicten in 2023. Daarmee kregen vrouwen een steeds grotere rol in lokale vredesonderhandelingen en conflictbemiddeling. Ook hun positie in besluitvormingsprocessen rond vrede en veiligheid is versterkt. Vrouwelijke leiders werden vaker betrokken bij veiligheidsgesprekken en er werden in Burundi en Oost-Congo 65 vrouwen benoemd in besluitvormings- en leidinggevende functies op zowel lokaal als regionaal niveau. In de Karisimbi-gemeente (DRC) kregen bijvoorbeeld 18 vrouwen nieuwe posities, waardoor zij actief konden meepraten over vrede en veiligheid in hun gemeenschap. In een gemeenschap in Oost-Congo nam het lokale veiligheidscomité in 2024 voor het eerst een vrouw op in de conflictbemiddelingsraad. Tot dan toe werd deze raad voornamelijk door mannen geleid, waardoor huiselijk geweld en familieruzies vaak onderbelicht bleven. De nieuwe bemiddelaar introduceerde een aanpak met meer nadruk op luisteren, begrip en verzoening. Sindsdien voelen vrouwen en gezinnen zich beter gehoord, worden conflicten sneller opgelost en is het vertrouwen in de lokale vrede- en veiligheidsstructuren zichtbaar toegenomen. In Colombia werden 111 consultaties gehouden om ervoor te zorgen dat de prioriteiten en stemmen van vrouwen uit diverse regio's en gemeenschappen werden opgenomen in het nationale vredesbeleid, waaronder in het eerste Colombiaanse Nationaal Actieplan 1325. Na de aanname van het Colombiaanse NAP 1325 hebben inmiddels drie gebieden aanbevelingen op WPS opgenomen in hun lokale ontwikkelingsplannen, met dank aan de belangenbehartiging van vrouwen die trainingen hadden gevolgd. Als gevolg van de gegeven trainingen is de input van vrouwen opgenomen in 17 regionale ontwikkelingsplannen en het nationale ontwikkelingsplan. In Soedan deden vanuit het VMM-WPS-programma getrainde vrouwen mee aan dialogen over vrede en veiligheid ter versterking van de weerbaarheid van Soedanese burgers en het voorkomen van geweld tussen gemeenschappen. Met capaciteitsopbouw, het bieden van veilige ruimtes en onderlinge uitwisseling is het leiderschap van vrouwen versterkt te midden van oorlog en ontheemding. Inclusieve Vredescollectieven brachten vrouwen uit diverse sociaaleconomische en regionale achtergronden samen, waaronder steenhouders, kleine handelaren en theeverkoopters, en ondersteunden
--	--

	hen bij het vormgeven van lokale vredes- en belangenbehartigingsagenda's ondanks het conflict. Ook werd met deze inclusieve collectieven de agenda verbreed, niet enkel gericht op de traditionele, op Khartoem gerichte elite, zodat deze beter aansluit bij de leef realiteit van vrouwen in conflictgebieden en gemarginaliseerde regio's. Daarmee zijn de kiemen gelegd voor een meer representatieve en duurzame beweging. De Vredescollectieven bleven zich inzetten voor vredesopbouw en het ondersteunen van vrouwen en meisjes die door de oorlog zijn getroffen, via kennisuitwisseling, coördinatiebijeenkomsten en lokale belangenbehartiging, zelfs terwijl de nationale situatie verslechterde. Tevens zorgden lobby en inzet op documentatie voor internationale aandacht voor conflict-gerelateerd seksueel geweld (CRSV) en verdwijningen. Rapporten van partner SIHA leidden tot officiële reacties van de Rapid Support Forces en het Soedanese ministerie van Buitenlandse Zaken, en werden gebruikt in rapportages van onder andere de BBC en Al Jazeera. De rapporten droegen ook bij aan fact-finding missions van de VN en de Afrikaanse Unie, en zorgden voor het instellen van een fact-finding mission bij de Afrikaanse Commissie. Zie ook in deze rapportage onder de paragraaf Bescherming. Met de VMM-WPS financiering in Zuid-Soedan werd eveneens resultaat geboekt met het versterken van de deelname van vrouwen aan verschillende vredescomités En in Zuid-Sudan werkten mannen, jongens en gezinnen samen aan meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Mannen spraken onderling open over hun gedrag, deelden zorgtaken met hun vrouwen en beloofden geweld te stoppen. Hierdoor spreken vrouwen zich meer uit over hun rechten en werken ook leiders en beleidsmakers actief mee aan het voorkomen van geweld. Training van politie in Zuid-Soedan heeft geleid tot verbetering van behandeling van GBV zaken. Slachtoffers voelen zich veiliger om hun verhaal te doen. Het VMM WPS-programma in Irak heeft een betekenisvolle bijdrage geleverd aan het versterken van de basis voor een meer onderling verbonden en inclusieve vrouwenbeweging in Irak. Met name door vrouwelijke activisten uit verschillende gouvernementen, generaties en maatschappelijke organisaties met elkaar te verbinden, het identificeren van grassroot activisten, het creëren van veilige ruimtes en het bieden van mogelijkheden voor netwerken en samenwerking, stelde het programma activisten in staat om ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke agenda's te ontwikkelen en sterkere relaties binnen de vrouwenbeweging op te bouwen. Deze inspanningen hebben bijgedragen aan het verbreden van de participatie buiten een kleine kring van gevestigde organisaties en hebben kansen gecreëerd voor jongere en opkomende activisten om actiever deel te nemen aan initiatieven. Deze resultaten vormen belangrijke stappen richting duurzamere en meer representatieve (vrouwen) organisatie, ook al blijven structurele en maatschappelijke barrières het tempo en de zichtbaarheid van verandering beïnvloeden. Er is voorts ondanks de enorm grote uitdagingen gewerkt aan het bewerkstelligen van meer bewustzijn en toegang tot hulp bij gendergerelateerd geweld, versterking van lokale organisaties en overheden in het aanpakken van dit geweld, en grotere betrokkenheid van mannen en jongens als pleitbezorgers voor gendergelijkheid. De effectiviteit van het programma in de Palestijnse Gebieden komt tot uiting in de bijdrage ervan aan veranderingen in bewustzijn, begrip en erkenning van gendergerelateerd geweld, kennis over rechten en toegang tot hulp voor vrouwen, meisjes, jongeren en mannen in Gaza, de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem. Deze veranderingen verliepen niet lineair of uniform, maar kwamen tot stand via dialoog, reflectie en collectieve betrokkenheid binnen contexten die worden gekenmerkt door angst, de normalisering van schadelijk gedrag en een beperkte maatschappelijke ruimte.
--	---

	Het VMM subsidiekader liep eind 2025 af. Binnen het nieuwe kader van samenwerking met maatschappelijke organisaties in ontwikkelingshulp (2026-2030) genaamd Focus is op verzoek van de Tweede Kamer een nieuw 5-jarig WPS-financieringsinstrument opgenomen (39,9 miljoen euro).
Subdoel 1.1: Verbeterde randvoorwaarden ten aanzien van de gelijke betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes in vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel	Nederland zet zich in voor verbeterde randvoorwaarden die gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes in besluitvorming over vrede en veiligheid waarborgen. Zo een VMM-WPS-programma in Colombia bijgedragen aan versterkte juridische kaders, zoals de invoering van wet 2453 in 2025 die geweld tegen vrouwen in de politiek bestrijdt. Deze wet creëert belangrijke raamwerken voor toekomstige wetgeving over politieke participatie van vrouwen. De wet legt vast, erkent, en garandeert het recht van vrouwen om deel te nemen aan het openbare leven zonder fysiek, psychologisch, seksueel, economisch of digitaal geweld. Ruim 700 Colombiaanse ambtenaren en juridisch medewerkers werden getraind in het omgaan met geweld tegen vrouwen. In Burundi en Zuid-Soedan zorgden VSLA-groepen (<i>Village Savings and Loan Associations</i>) ervoor dat vrouwen hun economische positie konden verbeteren en politiek en maatschappelijk actief konden worden. Vijf Zuid-Soedanese vrouwen kregen hierdoor een positie bij een lokale rechtbank. In 2024 bood Nederland financiële ondersteuning aan de NGO Working Group on Women, Peace and Security (NGO WG on WPS). De NGO WG on WPS voedde discussies in de VN Veiligheidsraad met landenspecifieke analyses en aanbevelingen, pleitte voor versterkte aandacht voor de WPS-agenda in de VN Veiligheidsraad en zette zich in om vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en leiders van maatschappelijke organisaties veilig en op een betekenisvolle wijze te laten spreken in de VN Veiligheidsraad. In internationale fora (zoals de VN en OVSE) werd aandacht gegenereerd voor de rol van vrouwen in relatie tot cyberveiligheid. In 2025 organiseerde NL in samenwerking met de OVSE een capaciteitsopbouw training voor vrouwen uit verschillende landen in Centraal Azië om hen cyber vaardigheden bij te brengen en tot samenwerking voor gendermainstreaming te komen. Nederland is sinds 2022 een van de 6 donoren van het Women in Cyber Fellowship. Dit fellowship richt zich op het vergroten van de betekenisvolle deelname van vrouwen aan de VN Eerste Commissie onderhandelingen over cyberveiligheid, o.a. door voorafgaande trainingen. Nederland droeg bij aan het Women in Cyber mentorprogramma in Moldavië dat vrouwen werkzaam in het cyberveiligheidsdomein ondersteunde. Doel van dit project was jonge vrouwen in de cyber sector te laten leren van meer ervaren vrouwen en zo een sterk netwerk op te bouwen. In de periode 2024-2025 financierde Nederland driemaal een cursus van het <i>Vienna Center for Disarmament and Non-</i>

	<i>Proliferation</i> (VCDNP) voor beginnende nucleaire beleidsmakers, toezichthouders en diplomaten. Specifiek werd de Nederlandse bijdrage ingezet om beurzen te verstrekken om 50% deelname van vrouwen te garanderen alsmede 75% deelname door cursisten uit ontwikkelingslanden. Op deze manier wordt betekenisvolle deelname door deze landen aan discussies over nucleaire vraagstukken in IAEA- en breder VN-verband op de langere termijn versterkt.
Subdoel 1.2: Vrouwen- en diasporaorganisaties, mensenrechtenverdedigers en vredesactivisten die zich inzetten voor vrouwenrechten en gendergelijkheid in (post)conflictlanden, worden gesteund om betekenisvolle participeren in vrede en veiligheidsprocessen	Nederland ondersteunde vrouwen- en vrouwenrechtenorganisaties in (post)conflictlanden om hun rol in vrede- en veiligheidsprocessen te versterken via verschillende instrumenten. Zo is Nederland sinds 2022 donor van het programma “<i>Leadership des Femmes pour la Paix au Sahel</i>” (2022-2026) uitgevoerd door UN Women, in partnerschap met de Sahel landen, regionale organisaties ECOWAS, VN organisaties UNDP, UNODC, UNOWAS en OHCHR en het maatschappelijk middenveld. Het programma heeft als doel de vrouwenvredesbeweging in de Sahel te versterken d.m.v. holistische capaciteitsopbouw van ruim 100 lokale, nationale en regionale vrouwenorganisaties in Mauritanië, Mali, Niger, Burkina Faso en Tsjaad. In september 2025 vond in Dakar een regionale workshop plaats om de strategische belangenbehartiging en collectief leiderschap van vrouwenorganisaties in de Sahel te versterken, zodat zij invloed kunnen uitoefenen op beleid rond vrede en veiligheid. Met het subsidiekader <i>Safety for Voices</i> uit het mensenrechtenfonds werden organisaties gesteund die zich wereldwijd inzetten voor de veiligheid van mensenrechtenverdedigers en journalisten, met bijzondere aandacht voor deze doelgroepen in (post) conflictgebieden. <i>Safety for Voices</i> loopt van 2023-2027 voor een totaalbedrag van 40 miljoen euro. Voor de jaren 2024-2025 betrof het een bedrag van 20 miljoen euro. Alle vier de consortia binnen dit subsidiekader hanteerden een gender-responsieve aanpak in hun interventies en strategieën. Een consortium stelde deze benadering ook centraal. Dit consortium zag digitale en fysieke veiligheid van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers als een continuüm en legde de nadruk op het tegengaan van opkomende digitale dreigingen en haatcampagnes. De Mensenrechtentulp en Ambassade tulpen zijn belangrijke diplomatieke instrumenten ter ondersteuning van de bredere beleidsinzet op mensenrechten, en specifiek op mensenrechtenverdedigers. In 2025 werden er 25 ambassade tulpen uitgereikt aan mensenrechtenverdedigers of organisaties in Colombia, Chili, Mexico, Nicaragua, Zuid Afrika, Soedan, Oeganda, Somalië, Tanzania, Mozambique, Zimbabwe, Angola, Georgië, Rusland, Servië, Oekraïne, Hongarije, Filipijnen, Myanmar, Maleisië, Bangladesh, Indonesië, Palestijnse Gebieden, Libanon en Jemen. Van deze ambassade tulp-winnaars werkten 12 mensenrechtenverdedigers of organisaties aan thema’s gerelateerd aan vrouwenrechten. Onderdeel van de Nederlandse inzet was ook het agenderen van thema’s in multilaterale fora. In de VN Veiligheidsraad (VNVR) vervulde Nederland beide jaren een actieve rol tijdens de jaarlijkse <i>Open Debates</i> inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Beide jaren sloot KNL zich aan bij verklaringen van de Europese Unie en de <i>Group of Friends of Women, Peace and Security</i>. Middels een nationale verklaring in oktober 2024 riep KNL op tot steun aan vrouwelijke vredesopbouwers in verschillende rollen en op verschillende niveaus, en tot het beëindigen van seksueel en gendergerelateerd geweld. Daarnaast organiseerde en sponsorde KNL meerdere

	<i>side-events</i>, waaronder een evenement over de participatie van vrouwen in vredesopbouw in Colombia, Zuid-Soedan en de Democratische Republiek Congo, samen met NAP-partners WO=MEN, PAX, Cordaid en NIMD, en een evenement over accountability voor conflictgerelateerd seksueel geweld in de Democratische Republiek Congo, Guinee en de Centraal-Afrikaanse Republiek, samen met het <i>Team of Experts</i> van de <i>UN Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict</i>. Tijdens het <i>Open Debate</i> in de VNVR in 2025 benadrukte KNL in de nationale verklaring het belang van steun aan het maatschappelijk middenveld, leiderschap van vrouwen in vredesprocessen en accountability voor conflictgerelateerd seksueel geweld. KNL organiseerde een side-event samen met NAP-partners Cordaid en WO=MEN over inclusieve vredesopbouw in tijden van krimpende maatschappelijke ruimte. Daarnaast nam KNL deel aan verschillende <i>side-events</i> over deelthema's van de WPS-agenda, georganiseerd door partners uit het maatschappelijk middenveld en van VN-instanties. De Nederlandse ambassade voor Soedan heeft een informele <i>Women, Peace & Security</i> groep opgezet om de inbreng van vrouwenorganisaties in vredesonderhandelingen te verankeren en vrouwen bijeen te brengen rond een gezamenlijke agenda. Zie hierover ook de kamerbrief 'Reactie op het verzoek van het lid Dobbe, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 10 december 2024, over de oorlog en humanitaire ramp in Soedan' (21 februari 2025). Via het Stabiliteitsfonds ondersteunde Nederland Nonviolent Peaceforce (NP) in Irak bij initiatieven gericht op het versterken van veiligheid en sociale cohesie binnen lokale gemeenschappen. In dit kader werden zogenoemde Community Peace Teams (CPT's) opgezet, waarin leden van de gemeenschap – met nadruk op vrouwen en jongeren – samenwerken aan het signaleren en aanpakken van lokale beschermingsvraagstukken. De activiteiten van NP richtten zich onder meer op het voorkomen en bespreekbaar maken van gendergerelateerd geweld en het vergroten van betrokkenheid van vrouwen bij gemeenschapsprocessen. Een evaluatie uit maart 2024 laat zien dat deze aanpak heeft bijgedragen aan een geleidelijke verandering in opvattingen binnen gemeenschappen over de rechten en rol van vrouwen. Nederland financierde eveneens via het Stabiliteitsfonds activiteiten van Norwegian People's Aid (NPA) in Irak, gericht op het versterken van stabiliteit, welzijn en sociaaleconomische weerbaarheid van door conflict getroffen gemeenschappen, met bijzondere aandacht voor de veiligheid en positie van vrouwen en meisjes, waaronder overlevers van seksueel en gendergerelateerd geweld. Binnen het programma werden vrouwen en meisjes ondersteund bij het vergroten van hun vaardigheden en economische kansen. Zo volgden 240 vrouwen en meisjes beroepsgerichte trainingen. Ook kregen 66 vrouwen training in ondernemerschap en projectmanagement en ontvingen 325 personen psychosociale ondersteuning. Deze activiteiten droegen bij aan het versterken van zelfredzaamheid, welzijn en de positie van vrouwen binnen hun gemeenschap. De programma's van het VMM financieringsinstrument Power of Voices (2021–2025) die zich richtten op vrouwenrechten, zoals Power of Women en Leading from the South, besteedden nadrukkelijk aandacht aan het vergroten van de slagkracht van vrouwenorganisaties. Deze programma's ondersteunden organisaties bij capaciteitsopbouw, netwerkvorming en beleidsbeïnvloeding, zodat zij betekenisvol kunnen participeren in besluitvorming
--	--

	over vrede, veiligheid en wederopbouw. Het partnerschap Leading from the South richtte zich specifiek op het versterken van vrouwenrechtenorganisaties in het mondiale zuiden via regionale vrouwenfondsen. Door middel van financiële steun en versterking van lokale netwerken droeg dit programma bij aan het vergroten van de invloed van vrouwenorganisaties, mensenrechtenverdedigers en vredesactivisten in vredes- en veiligheidsprocessen. Hiermee werden lokale organisaties beter in staat gesteld om op te komen voor vrouwenrechten en gendergelijkheid in (post)conflictcontexten.
Subdoel 1.3: Vredesprocessen zijn inclusief en bottom up en daaruit voortkomende verklaringen, en de uitvoering ervan, worden gedreven door de behoeften van iedereen, inclusief vrouwen en jongeren op lokaal niveau	Zie ook onder vorige subdoelen. De Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden (2023-2029) en de Beleidsbrief Ontwikkelingshulp van 20 februari 2025 benadrukken het belang van conflictpreventie en bemiddeling voor duurzame veiligheid en stabiliteit. In de kamerbrief van 13 juni 20225 wordt ingegaan op de Nederlandse inzet op conflictoplossing en hoe accountability kan worden versterkt. WPS is daarin een dwarsdoorsnijdende benadering. Er wordt onder meer een conflictbemiddelingsfonds opgericht.
PREVENTIE	
Strategisch doel 2: De preventie van gewapend conflict en de preventie van gewelddadig extremisme, inclusief het daaraan gerelateerde geweld tegen vrouwen en meisjes, is gebaseerd op de mensenrechtenbenadering en heeft	Als lid van de VN <i>Peacebuilding Commission</i> (PBC) in 2025 (en 2026) draagt Nederland, naast financiële steun (zie o.m. bij strategisch doel 1, participatie), ook diplomatiek bij aan beleidsvorming en priorisering binnen de inzet van de VN en VN-lidstaten op conflictpreventie en vredesopbouw. De Nederlandse inbreng in de PBC richtte zich specifiek op het belang van nationale, op inclusieve wijze ontwikkelde preventie strategieën. Ook bood Nederland ruimte in de discussies in de PBC aan andere elementen die voorwaardelijk zijn voor mensgerichte veiligheid waarin de behoeften en prioriteiten van mensen – mannen en vrouwen – en gemeenschappen leidend zijn (zoals het thema MHPSS). Nederland zette zich in voor de preventie van gewapend conflict en gewelddadig extremisme. De Nederlandse aanpak was gericht op het beschermen van mensenrechten in het bestrijden van gewelddadig extremisme en terrorisme, met daarin ook aandacht voor het betrekken van maatschappelijk middenveld en de rol van vrouwen in het versterken van weerbaarheid tegen gewelddadig extremisme. Nederland droeg tijdens de voorbesprekingen van de herziening van de <i>UN Global Terrorism Strategy</i> actief het belang uit van het waarborgen van aandacht binnen contra terrorismebeleid (CT) voor mensenrechten, waaronder vrouwenrechten. De Nederlandse nationale en internationale inzet op terrorismebestrijding, preventie en bestrijding van gewelddadig extremisme was naast de inzet van Buitenlandse Zaken een gedeelde verantwoordelijkheid met het Ministerie van

humansecurity als uitgangspunt. Preventiebeleid en beleidsuitvoering is conflictsensitief en is gendersensitief, -responsief en transformatief	Justitie en Veiligheid, de NCTV, het Ministerie van Defensie, de Nationale Politie en overige ketenpartners. Binnen de nationale inzet werd een ideologie-neutrale en persoonsgebonden benadering toegepast voor zowel vatbare individuen als verdachten. Voor Buitenlandse Zaken werd o.a. door Regionale Veiligheidscoördinatoren per regio gezien hoe de Nederlandse holistische benadering van CT het best vorm te geven. De context bepaalde daarbij de mate waarin er nadruk lag op de positie van vrouwen binnen terrorismebestrijding. Zo werd in Kenia actief ingezet op de rol van moeders bij preventie van terrorisme en extremisme.
Subdoel 2.1: Conflictpreventie middels (lokale) vreedzame en multidimensionale strategieën en benaderingen krijgt prioriteit	In Tsjaad heeft OXFAM met lokale partners gewerkt aan de versterking van 273 vrouwelijke leiders voor conflictpreventie en bemiddeling. Dit heeft in korte tijd geleid tot 91 procent afname van conflicten; bijna 70 procent van de bevolking gaf daarnaast aan dat de samenleving in den breedte vreedzamer is geworden, en 12 provincies zijn uitgerust met vroege waarschuwingssystemen voor conflictsignalering waarmee groter conflict voorkomen kan worden. In Rwanda zijn door IDLO 1432 lokale comités voor conflictbeslechting getraind, binnen deze trainingen krijgen landrechten voor vrouwen expliciet aandacht. Daarnaast zijn via het project deze trainingen geïntegreerd in het standaardcurriculum van de overheid rondom conflictpreventie en beslechting. Via het zogeheten LAND-at-scale programma van RVO wordt ingezet om landrechten te verbeteren voor kwetsbare groepen en duurzaam landgebruik te bevorderen. Zo is in Burundi met LAND-at-scale support gewerkt aan het verankeren van landrechten en erfrecht voor vrouwen, binnen het bredere juridisch kader van Burundi. Hierin is onder meer vastgelegd dat familieland niet verkocht kan worden zonder instemming van alle familieleden, en dat opbrengsten verdeeld worden. In Irak heeft The Hague Institute for Innovation of Law (HiIL in de periode 2024-2025 in Sinjar via het LAND-at-scale programma gewerkt aan het versterken van juridische basiskennis voor vrouwen op landrechten. Zo zijn er onder meer 9 vrouwelijke advocaten getraind specifiek op de rechten van vrouwen ten aanzien van land. Daar waar vrouwen in een onzekere landeigendomssituatie zitten, zijn ze gekoppeld aan een nationaal initiatief voor formele registratie van landrechten dat ook door UN-Habitat wordt uitgevoerd en ook door LAND-at-scale wordt gefinancierd. In totaal is de capaciteit van 320 personen versterkt op het gebied van vrouwenrechten en gender gelijkheid ten aanzien van hun gebruik en toegang tot land, en zijn in deze periode van 146 vrouwelijke huishoudens (female-headed) de landrechten geregistreerd. Via een financiering van het Refugee Law Project (RLP) in Oeganda, ondersteunde Nederland de vreedzame samenleving van vluchtelingen en gastgemeenschappen in districten in Oeganda waar grote getallen vluchtelingen werden opgevangen. Hiertoe investeerde RLP onder andere in toegang tot rechtsbijstand, <i>mental health and psychosocial support</i> en de behandeling van oorlog gerelateerd lichamelijk letsel. Onderlinge spanningen werden verminderd, waardoor het risico op het uitbreken van onderling conflict werd verkleind.

Subdoel 2.2: Beleid en beleidsuitvoering rond het tegengaan van radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme respecteert de operationele ruimte van vrouwenorganisaties, mensenrechtenverdedigers en vredesactivisten	Nederland was een van de leden van het <i>Global Counterterrorism Forum</i> (GCTF). GCTF organiseerde regelmatig regionale expertbijeenkomsten om gendermainstreaming van het tegengaan en aanpakken van gewelddadig extremisme te bevorderen, met actieve deelname van maatschappelijk middenveld organisaties en vrouwenrechtenorganisaties.
BESCHERMING	
Strategisch doel 3: Vrouwen en meisjes, maar ook mannen en jongens, in en uit conflict, worden beschermd tegen alle vormen van conflict gerelateerd geweld, waaronder seksueel en gender gerelateerd geweld, hun rechten worden gewaarborgd en zijn afdwingbaar	In de periode 2024-2025 zette Nederland de internationale inzet tegen conflict-gerelateerd seksueel geweld (CRSV) onverminderd voort, met een focus op agenderen, preventie en accountability. In de Kamerbrief over de Nederlandse inzet op conflict-gerelateerd seksueel geweld van 9 december 2025 is deze inzet op hoofdlijnen uiteengezet. Nederland bleef een actieve en zichtbare partner in multilaterale fora. Nederland organiseerde tijdens de 79e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in september 2024 een high-level event over accountability voor CRSV in Soedan, samen met het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland. En Nederland trok in 2024 in Benelux-verband gezamenlijk op tijdens het jaarlijkse Open Debat over conflict-gerelateerd seksueel geweld in de VN Veiligheidsraad. In deze bijdrage lag de nadruk op de aanpak van grondoorzaken van CRSV, waaronder de verspreiding en illegale handel in lichte wapens en kleine wapens, die het risico op seksueel geweld in conflictsituaties vergroten. Daarnaast werd gewezen op het belang van volledige, gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen in veiligheidssectorhervorming (SSR) en ontwapenings-, demobilisatie- en re-integratieprocessen (DDR), evenals op het structureel integreren van een genderperspectief in de uitvoering van internationale afspraken over wapenbeheersing, met oog voor de genderimpact van wapenproliferatie. In 2025 richtte de Nederlandse bijdrage tijdens het VN Open Debat over CRSV zich specifiek op de humanitaire situatie in Soedan. Daarbij werd het belang onderstreept van een holistische survivor-centered approach. Tevens benadrukte Nederland het belang van accountability en het tegengaan van straffeloosheid, evenals de centrale rol van lokale vrouwenrechtenorganisaties in de bescherming van vrouwen en meisjes in conflictsituaties. In 2025 organiseerde Nederland in de marge van de Algemene Vergadering van de VN eveneens een high-level event over Soedan samen met

	het VK en Liberia om aandacht te vragen voor de humanitaire crisis in Soedan en het belang van het afleggen van verantwoording voor de grootschalige mensenrechtenschendingen. Ook buiten New York bleef Nederland actief inzetten op diplomatieke en programmatische versterking van de WPS-pijler aangaande bescherming. Via het postennet werd extra aandacht besteed aan CRSV in conflictsituaties. Zo faciliteerde de post in Bangkok een bijeenkomst van de Mukwege Foundation met overlevenden van CRSV, onder meer uit Myanmar. Het beschikbaar stellen van de residentie in Bangkok bood hierbij een veilig en passend alternatief voor Myanmar-gerelateerde mensenrechtenbesprekingen, die in Yangon vaak gepaard gaan met aanzienlijke veiligheidsrisico's voor mensenrechtenverdedigers. Gendergelijkheid en het bevorderen van de toegang van vrouwen en meisjes tot veiligheid(sdiensten) was in 2024 en 2025 integraal onderdeel van alle en mede door Nederland gefinancierde programmering via het Geneva Centre for Security Sector Governance (DCAF). In 2024 werden 1137 vrouwen en 1682 mannen getraind op het gebied van menselijke veiligheid. DCAF publiceerde een studie over "SSR and conflict-related sexual violence" die gestoeld was op veldonderzoek in Oekraïne en Mali. In Mali droeg DCAF bij aan gender mainstreaming binnen veiligheidsinstituten en het vergroten van maatschappelijk bewustzijn over de (specifieke) veiligheidsbehoefte van vrouwen en meisjes. Nederland faciliteerde praktijkgericht onderzoek naar de manier waarop structurele integratie van geestelijke en psychosociale steun (<i>Mental Health and Psychosocial Support</i>, MHPSS) in alle fasen van onderzoeks- en accountability-inspanningen bijdraagt aan de impact van deze inspanningen. Immers, de kwaliteit van getuigenissen neemt toe en er gaat een helende werking voor individuele overlevenden en voor gemeenschappen van uit. Dit resulteerde in een rapport met direct toepasbare aanbevelingen: "Integration of mental health and psychosocial support (MHPSS) approaches in accountability mechanisms for atrocity crimes" (An Michels, Pantea Javidan, Eveline de Bruijn, Lisa Brown, 2024, KPSRL). Het onderzoek is vervolgens samengevat in een beperkt aantal <i>Guiding Principles</i> die kunnen worden toegepast door nieuwe en bestaande mechanismen. Deze Nederlandse financiële en diplomatieke inzet helpt een 'survivor centred approach' nader te concretiseren. In het kader van de jaarlijkse VN campagne 16 Days of Activism against Gender-Based Violence en de uitreiking van de Nederlandse Mensenrechtentulp ondernamen de diplomatieke missies meerdere initiatieven om gender gerelateerd geweld onder de aandacht te brengen. Zo ging post Tbilisi een samenwerking aan met een Georgische organisatie om zelfverdedigingstrainingen te organiseren voor ongeveer 160 vrouwen en meisjes. Een Georgische feministische mensenrechtenverdediger ontving de ambassadetulp voor de inzet voor de rechten van etnisch-Azerbeidzjaanse vrouwen en meisjes in één van de meest gemarginaliseerde regio's van het land.
Subdoel 3.1: Vrouwen en meisjes die conflicten en/of daaraan gerelateerd seksueel en gender	Via het onder doel 1 genoemde programma's in Soedan zijn vrouwen getraind in vredesonderhandeling en -bemiddeling en zijn vredescollectieven opgezet die psychosociale steun en bescherming bieden aan slachtoffers en overlevenden. Met internationale campagnes is door partners aandacht gevraagd voor de rol van vrouwen in het vredesproces en voor het bestrijden van CRSV en zijn CRSV misdaden gedocumenteerd, o.a. ter ondersteuning van het werk van de <i>Fact Finding Mission Sudan</i>.

gerelateerd geweld hebben meegemaakt, hebben toegang tot internationale, regionale, nationale en lokale veiligheids- en rechtssystemen	In de Democratische Republiek Congo (DRC) is vooruitgang geboekt in de handhaving van wetten over geweld tegen vrouwen en meisjes. Zo leerde een vrouwelijke rechter in Sake (DRC) vrouwen hoe zij misbruik kunnen melden, wat leidde tot meerdere vervolgingen. In Nyiragongo (DRC) sloot de politie een gewelddadige plek na meldingen van jongeren, en in Burundi hielp lobbywerk om een vastgelopen aanpassing van de wet tegen gender gerelateerd geweld vooruit te helpen. Nederland investeerde in laagdrempelige juridische dienstverlening. Hierbij was specifiek aandacht voor slachtoffers van gender-gerelateerd geweld, inclusief conflict-gerelateerd seksueel geweld. Zo ondersteunde Nederland bijvoorbeeld via de <i>International Development Law Organisation</i> (IDLO) de Oegandese strafrechtketen bij de aanpak van geweld tegen vrouwen, onder meer door training van politie, justitie en zorgprofessionals, verbeterde bewijsvoering en ruimere toegang tot juridische en psychosociale hulp. Deze inzet heeft bijgedragen aan een stijging van het veroordelingspercentage van 20 procent in 2018 naar 70 procent in 2024. In 2024 heeft IDLO in 17 landen in totaal 1,909 vrouwen die slachtoffer van geweld zijn geweest geholpen met toegang tot recht. In het noorden van Ethiopië droeg Nederland bij aan de UNDP 'Peace Support Facility'. Dit programma richt zich op herstel van vertrouwen tussen de overheid en bevolking na jarenlang conflict en instabiliteit. Hierbij is ook specifiek aandacht voor slachtoffers van conflict gerelateerd seksueel geweld. Nederland versterkte de capaciteit van de politie via MHPSS-trainingen en ondersteunde tegelijkertijd activiteiten gericht op de terugkeer en re-integratie van slachtoffers in hun gemeenschappen. Daarnaast ondersteunde Buitenlandse Zaken de Stichting Mukwege via een partnerschap met ICTJ, dat zich richt op slachtoffers van seksueel geweld en inclusieve, verhoogde aandacht voor MHPSS binnen transitional Justice-processen. Via het partnerschap met Impunity Watch werden vrouwen geholpen bij toegang tot transitioneel recht.
Subdoel 3.2: Straffeloosheid wordt bestreden door vervolging van verdachten en sancties tegen daders van geweldsmisdrijven tegen vrouwen en meisjes, waaronder seksueel en gender	Van 26 tot 28 maart 2024 organiseerde Nederland samen met het Team of Experts (ToE) van de UN Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict de International Conference of Prosecutors on Accountability for Conflict-Related Sexual Violence in het Vredespaleis in Den Haag. Het ToE biedt VN-lidstaten technische ondersteuning bij het bevorderen van accountability voor conflictgerelateerd seksueel geweld (CRSV). De conferentie, mede gesteund door het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, bracht aanklagers uit bijna dertig landen samen om kennis, ervaringen en best practices uit te wisselen op het gebied van de vervolging van CRSV. Als vervolg op de conferentie werd een Community of Practice opgezet, waarin aanklagers en juridische experts blijvend kunnen samenwerken, ervaringen delen en gezamenlijke strategieën ontwikkelen om accountability voor CRSV verder te versterken. Nederland ondersteunde het Internationaal Strafhof (ISH) en investeerde de afgelopen jaren in de versterking van de onderzoekscapaciteit van het ISH, inclusief gespecialiseerde capaciteit gericht op seksueel en gender-gerelateerd geweld. In 2023 en 2024 heeft Nederland 5,5 miljoen euro bijgedragen aan het ISH Trustfund dat ziet op onderzoek naar conflict-gerelateerd seksueel geweld. In Oekraïne steunde Nederland het IDLO consortium fase 2 project (samen met NHC, CILC en het Asser Instituut), van 9 miljoen met looptijd van 2025-2027. Dit programma richt zich op versterking van de gehele justitiële keten ten

gerelateerd geweld	behoefte van de opsporing en vervolging van internationale misdrijven. Fase 1 richtte zich voornamelijk op ondersteunen van kantoor van de Openbaar Aanklager voor conflict-gerelateerd seksueel geweld zaken. Deze ondersteuning wordt in fase 2 voortgezet. Nederland heeft zich op diplomatiek vlak in de EU sterk ingezet voor het aannemen van nieuwe sancties gericht op het stoppen van seksueel-en gender-gerelateerd geweld. In 2024 speelde Nederland een voortrekkersrol bij het aannemen van een derde thematische sanctiepakket onder het EU-mensenrechtensanctieregime op het gebied van geweld tegen vrouwen, inclusief conflict-gerelateerd seksueel geweld. In november 2025 heeft de EU sancties aangenomen tegen Abdelrahim Hamdan Dagalo (RSF) in Soedan. De sancties zijn onder andere opgelegd vanwege zijn verantwoordelijkheid voor systematisch seksueel en gender-gerelateerd geweld. In de VN Mensenrechtenraad heeft het Koninkrijk zich actief ingezet voor onderzoek en bewijsvergaring van alle grootschalige mensenrechtenschendingen die worden gepleegd in Soedan. De VN Fact Finding Mission (FFM) werd verlengd en Nederland werd in augustus 2025 lid van de Soedan kerngroep ter ondersteuning van de verlenging van het mandaat van de VN Fact Finding Mission. In 2025 financierde Nederland het landenkantoor van OHCHR in Soedan. Het landenkantoor documenteert, monitort en rapporteert over de mensenrechtensituatie in Soedan en werkt samen met de FFM. Zie kamerbrief: 'Nederlandse inzet bestrijding conflict-gerelateerd seksueel geweld' (9 december 2025), Kamerbrief: 'Reactie op het verzoek van het lid Dobbe, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 10 december 2024, over de oorlog en humanitaire ramp in Soedan' (21 februari 2025).
Subdoel 3.3: Verbeterde implementatie van artikel 7.4 van het Wapenhandelsverdrag	In 2024-2025 heeft Nederland verdere stappen gezet om artikel 7.4 van het Wapenhandelsverdrag te implementeren. Zo was Nederland cosponsor van een door Mexico uitgesproken <i>joint cross-regional gender statement</i> die werd gesteund door 47 Verdragspartijen tijdens de 11de Conference of State Parties (CSP) in augustus 2024. De verklaring ging voornamelijk in op de rol van het Wapenhandelsverdrag in het tegengaan van <i>Gender-Based violence</i> (GBV) en <i>Violence against Women and Children</i> (VAWC) m.b.t. conventionele wapens. Daarnaast is het initiatief genomen om delen hiervan ook in het eindrapport op te nemen dat uiteindelijk met consensus werd aangenomen. Daarnaast heeft Nederland actief bijgedragen aan het initiatief om <i>Gender Focal Points</i> (GFP) te creëren binnen de verschillende ATT-werkgroepen. Dit voorstel is aangenomen in augustus 2025 (CSP11) waarna begin 2026 de GFP's officieel zijn geïnstalleerd (zie hier voor meer informatie). De GFP hebben als taak het genderperspectief systematisch in het werk van de ATT-werkgroepen en van het functioneren van het Verdrag te integreren. Het ATT had nog geen GFP's, in tegenstelling tot bijvoorbeeld andere Verdragen zoals APMBC en CCM. Ook heeft Nederland een belangrijke rol gespeeld in het betrekken van maatschappelijke organisaties die zich richten op gender, GBV en VAWC door Verdragspartijen te ondersteunen bij verdragsimplementatie. Artikel 7.4 van het wapenhandelsverdrag komt ook terug het Europees Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport (zie hier). GBV en VAWC vormen een integraal onderdeel van de toetsing van wapenexportvergunningen aan het Europees Gemeenschappelijk Standpunt (EUGS). In het bijzonder wordt GBV beoordeeld onder criterium 2, dat lidstaten verplicht een exportvergunning te weigeren wanneer er een duidelijk risico bestaat dat de goederen gebruikt kunnen worden voor (o.a.) ernstige schendingen van mensenrechten (waaronder GBV/VAWC). Tijdens de herziening

	van het EU-Gemeenschappelijk Standpunt (afgerond in 2025) heeft Nederland een actieve rol gespeeld om ervoor te zorgen dat de mogelijke impact van wapenexport op GBV/VAWC expliciet in het EUGS werd opgenomen om het EUGS en het Wapenhandelsverdrag (ATT) op dat vlak gelijk te trekken. Dit heeft bijgedragen aan de verdere praktische implementatie van artikel 7.4.
NOODHULP, WEDEROPBOUW EN HERSTEL	
Strategisch doel 4: Noodhulp, wederopbouw en herstel voldoen aan de behoeften en dragen bij aan de empowerment van vrouwen en meisjes	Gendergelijkheid, empowerment, en het zorgen dat vrouwen en meisjes toegang hebben tot noodhulp waren en blijven belangrijke thema's in de internationale noodhulpverlening. Anders dan bij andere beleidsonderdelen voert en ondersteunt Nederland binnen het beleid voor humanitaire actie en diplomatie geen aparte programma's die zijn gericht op specifieke doelgroepen. Dit vloeit voort uit de bewuste keuze om in het geval van noodhulp het werk van partners mogelijk te maken met voorspelbare, flexibele en ongeoormerkte financiering, die niet is gekoppeld aan specifieke thema's of regio's. Dit stelt de VN-organisaties OCHA, WFP, UNHCR en UNICEF, de Rode-Kruisbeweging en ngo's samenwerkend binnen de Dutch Relief Alliance (DRA) in staat snel en effectief te reageren daar waar noden het hoogst waren.
Subdoel 4.1: Verbeterde fysieke, geestelijke en psychosociale gezondheid van vrouwen en meisjes in/uit humanitaire of fragiele situaties	Gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes zijn prominente thema's in de strategieën van deze partners en in de beleidsdialoog met deze partners wordt gendergelijkheid en inclusiviteit besproken. OCHA, UNICEF, WFP en UNHCR voeren een genderbeleid met bijbehorende actieplannen en indicatoren waarover ze jaarlijks rapporteren. UNICEF, WFP en UNHCR passen de IASC Gender and Age Marker (GAM) toe op hun activiteiten en zijn de belangrijkste gebruikers daarvan. De IASC - het coördinatieforum voor humanitaire actie van VN, Rode Kruis en NGO's – vernieuwde in 2024 zijn Gender Policy en verwerkte daarin onder meer de bevindingen van de Inter-Agency Humanitarian Evaluation (IAHE) on Gender Equality and the Empowerment of Women and Girls in Humanitarian Settings. Dit IASC-raamwerk stelt principes en prioriteiten centraal met betrekking tot gendergelijkheid, empowerment van vrouwen en meisjes in de planning, implementatie, monitoring en evaluatie van gecoördineerde humanitaire responses.
Subdoel 4.2: Verbeterde sociaaleconomische positie van vrouwen en meisjes in/uit humanitaire of fragiele situaties	Nederland draagt jaarlijks bij aan de humanitaire landenfondsen (Country Based Pooled Funds, CBPFs) van OCHA. CBPFs spannen zich in om te zorgen dat ook de humanitaire noden van groepen die hun stem minder makkelijk kunnen laten horen, worden gehoord en geadresseerd. Dit kan ook gelden voor vrouwen en meisjes en/of voor door vrouwen geleide organisaties. CBPFs financieren activiteiten die gendergelijkheid bevorderen, de deelname van vrouwen aan besluitvorming versterken en de bescherming van vrouwen en meisjes in conflict- en crisissituaties verbeteren. Donoren, waaronder Nederland, bespreken regelmatig met OCHA hoe dit gebeurt en welke effecten dit heeft. De fondsen hebben bovendien Advisory Boards, waarin onder meer vertegenwoordigers van (belangenorganisaties van) door crises getroffen bevolkingsgroepen uitgenodigd. OCHA streeft ernaar ook vrouwenorganisaties en vrouwelijke vertegenwoordigers in deze raden op te nemen.
Subdoel 4.3:	

Humanitaire respons is conflictsensitief, - gendersensitief, - responsief en (waar mogelijk) - transformatief, met lokale vrouwenorganisaties en-netwerken in de hoofdrol	Een voorbeeld hoe de Dutch Relief Alliance met financiering van Buitenlandse Zaken werkt aan de subdoelen 4.1, 4.2 en 4.3 kan worden gevonden in de Joint Response in Jemen, waar het langdurige conflict de publieke dienstverlening ernstig heeft ontwricht en de toegang tot gezondheidszorg voor miljoenen mensen sterk heeft beperkt. Vooral vrouwen en meisjes worden hierdoor hard getroffen. Met steun van de Dutch Relief Alliance is in het district Qataba in de provincie Al Dhale Governorate een belangrijk gezondheidscentrum versterkt door een operatiekamer en intensive care in te richten voor noodverloskundige zorg. Hierdoor kunnen artsen nu levensreddende operaties, zoals keizersneden, uitvoeren die voorheen niet mogelijk waren. Deze ondersteuning draagt niet alleen bij aan het redden van levens, maar ook aan de empowerment van vrouwen en meisjes: zij krijgen veiliger toegang tot reproductieve zorg, meer controle over hun gezondheid en betere vooruitzichten voor henzelf en hun gezinnen. Ook in 2024 en 2025 was Nederland aanjager van integratie van geestelijke en psychosociale steun (MHPSS) in crisisrespons (humanitaire actie, preparedness, early recovery, opvang in de regio, conflictpreventie en -resolutie, vredesopbouw, conflictbemiddeling, transitional justice, accountability). Hiervoor wordt diplomatieke actie ondernomen, zoals beschreven bij strategisch doel 3 m.b.t. accountability) en ook stelt Nederland hiervoor instrumenten ter beschikking die organisaties helpen daadwerkelijk MHPSS in hun programma's in te bedden, zoals het MHPSS Minimum Dienstenpakket – een website die helpt bij de programmering en budgettering van kwaliteits-MHPSS (www.mhpssmsp.org) en een mechanisme dat op korte termijn experts op MHPSS kan uitzenden ter ondersteuning van samenwerkende organisaties op het gebied van humanitaire actie en vroeg herstel en basisvoorwaarden voor vredesopbouw. MHPSS-interventies maakten ook deel uit van het werk van de PROSPECTS-partners (UNHCR, UNICEF, ILO, IFC en WB). Deze inzet richtte zich op het beperken van de negatieve gevolgen van ontheemding voor vluchtelingen, bevordering van de geestelijke gezondheid voor vluchtelingen, vergroten van hun persoonlijke veerkracht tijdens ontheemding, versterking van sociale ondersteuningssystemen door sociale cohesie te bevorderen en stigmatisering te verminderen. Ook binnen het COMPASS partnerschap met IOM was MHPSS een belangrijk dwarsdoorsnijdend thema in de bescherming en assistentie die werd geboden aan migranten en gemeenschappen, en in de trainingen en capaciteitsopbouw activiteiten met overheden en andere stakeholders.
WPS-MAINSTREAMING	
Strategisch doel 5: Een genderlens wordt toegepast bij (re)organisatie, verbetering, ontwikkeling en evaluatie van analyse, beleid en beleidsuitvoering betreffende vrede en veiligheid	De Nederlandse inspanningen op vrouwenrechten vormen een belangrijke pijler van het buitenlandbeleid. Nederland heeft zich in 2024 en 2025 via financiering en diplomatiek, zowel bilateraal als multilateraal, blijvend ingezet voor de bescherming van vrouwenrechten en gendergelijkheid, weliswaar sinds 2025 zonder het label feministisch buitenland beleid. In een context van groeiende polarisatie op dit thema, was de internationale inzet daarnaast ook gericht op het behoud van verworvenheden. Zo ondertekende Nederland in 2025 tijdens de vierde conferentie over feministisch buitenlands beleid in Parijs samen met 30 andere landen (met en zonder feministisch buitenlandsbeleid) een verklaring waarin de internationale afspraken op vrouwenrechten en gendergelijkheid werden herbevestigd, alsmede de toewijding aan het verdedigen van de rechten van vrouwen en meisjes wereldwijd. In 2025 werd het 25-jarig jubileum gevierd van VN-Veiligheidsraadsresolutie 1325 over Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Ter gelegenheid hiervan organiseerde het ministerie van Buitenlandse Zaken, samen met het ministerie van Defensie en

	WO=MEN, in november 2025 een conferentie over Vrouwen, Vrede en Veiligheid in een veranderende veiligheidscontext. Tijdens deze bijeenkomst werd onderstreept hoe vrouwen en vrouwenorganisaties een sleutelrol vervullen bij het aanpakken van nieuwe veiligheidsdreigingen, zoals desinformatie, en hoe hun betrokkenheid bijdraagt aan het versterken van zowel maatschappelijke als institutionele weerbaarheid. Daarnaast nam Nederland deel aan verschillende high-level events ter ere van het 25-jarig jubileum van VNVR-resolutie 1325, waaronder in New York, Brussel en Den Haag. Nederland onderstreepte daar het belang van volledige, gelijkwaardige en betekenisvolle participatie van vrouwen in vredesprocessen, de bescherming van vrouwen – in het bijzonder tegen conflictgerelateerd seksueel geweld – en het belang van toereikende, duurzame en laagdrempelige (grassroots) financiering voor vrouwenorganisaties. In 2025 ondertekenden 45 OVSE-deelnemende staten tijdens de Ministeriële Raad een gezamenlijke verklaring waarin zij hun inzet voor de WPS-agenda bevestigden. Onder Fins voorzitterschap van de OVSE werd datzelfde jaar een WPS Roadmap opgesteld, een strategisch implementatiedocument dat richting geeft aan de uitvoering van de WPS-agenda binnen de organisatie en haar deelnemende staten. In 2024 publiceerde de NAVO een vernieuwd WPS-beleid om Vrouwen, Vrede en Veiligheid sterker te integreren in de kerntaken van de organisatie. Het beleid legt tevens nadruk op leiderschap, samenwerking met internationale en civiele partners en op de koppeling met human security. In aanloop naar de NAVO-top in juni 2025 vroeg de minister van Buitenlandse Zaken tijdens verschillende evenementen aandacht voor de rol van vrouwen in vrede en veiligheid. Ook tijdens het NAVO Public Forum benadrukte de minister het belang hiervan in de context van de steun aan Oekraïne, met bijzondere aandacht voor de inzet van vrouwen aan de frontlinie. De EU zette met het EU WPS actieplan eveneens in op participatie van vrouwen in vredesprocessen als essentieel onderdeel van effectieve en duurzame conflictoplossing door gender te verankeren in beleid en mandaten, genderanalyses te integreren in planning, gender responsief leiderschap te stimuleren, gendertraining voor uitgezonden personeel, genderadviseurs te integreren in EU missies en operaties en door lokale vrouwelijke bemiddelaars financieel te ondersteunen. In EU veiligheids- en defensiepartnerschappen met derde landen (Japan, Noorwegen, Canada en Ghana) zijn WPS-clausules zijn opgenomen. In 2024 bevatte 52% van de analytische producten betreffende vrede en veiligheid van het VN Department for Political and Peacebuilding Affairs (UNDPPA) dat door NL gesteund werd via DPPA's MultiYear Appeal (USD 2mln/jaar) een gendergevoelige analyse.
Subdoel 5.1: Vrede- en veiligheidspersoneel is genderbewust en past structureel een genderlens toe in	Op het departement en de posten fungeerden tientallen medewerkers voor de directe collega's als gender focal point en werd geïnvesteerd in kennisdeling. WPS-gerelateerde prioriteiten zijn opgenomen in jaarplannen en meerjarige landen strategieën. De Nederlandse Ambassadeur Vrouwenrechten en Gendergelijkheid zet zich actief in voor WPS en BZ heeft mensen gedetacheerd op vrede- en veiligheids- relevante functies bij internationale organisaties, waaronder de EU (o.a. de speciale EU-gezant voor de mensenrechten, bij de Europese Commissie en EDEO), de OVSE HCNM en het Global Forum on Cyber Expertise.

beleid en beleidsuitvoering rond vrede en veiligheid	
Subdoel 5.2: Organisaties streven gender responsieve budgettering na	Zoals aangegeven in de Kamerbrief uitvoering EU GAP III van 8 juli 2025 is specifieke aandacht voor de rol en behoeften van vrouwen belangrijk voor de effectiviteit van ontwikkelingshulp. Om de ambitie uit het EU GAP III dat 85% van de ODA-middelen bijdraagt aan gendergelijkheid te realiseren, wordt de OESO-DAC gendermarker toegepast in de activiteiten(cyclus) van ontwikkelingshulp. Zoals in de rapportage is toegelicht, heeft Nederland WPS en WPS-mainstreaming geadresseerd in centraal gefinancierde programma's (naast VMM ook via het Stabiliteitsfonds en het Mensenrechtenfonds), structurele financiering—zoals de jaarlijkse, ongeoormerkte bijdrage van 4 miljoen euro aan UN Women—en decentrale financiering. Binnen de VMM-programma's <i>Power of Voices</i> en <i>Power of Women</i> waren meerdere programma's met een WPS component. Voorbeelden hiervan: <i>Strengthening Civil Courage</i>, <i>We are Able</i> actief in de Hoorn van Afrika en <i>FEM Paver</i> actief in het Midden Oosten.
Subdoel 5.3: Organisaties hebben positieve gendernormen en -waarden met specifieke aandacht voor de rol van mannen en jongens daarbinnen	De WPS agenda gaat niet alleen over vrouwen. Om duurzame verandering op het gebied van vrouwenrechten te bereiken is het betrekken van mannen en jongens van groot belang. Lokale organisaties en gemeenschappen gaven vorm aan deze inzet middels programma's ingebed in de realiteit en complexiteit van de lokale cultuur en context. In Zuid-Sudan werkten mannen, jongens en gezinnen samen aan meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Mannen bespraken onderling open over hun gedrag, deelden zorgtaken met hun vrouwen en beloofden geweld te stoppen. Hierdoor worden vrouwen en meisjes zelfstandiger, praten ze meer over hun rechten en werken ook leiders actief mee aan het voorkomen van geweld. Gericht werk in Soedan met mannelijke bondgenoten binnen Vredescollectieven en jongerenfora heeft ertoe geleid dat sommige mannen verschoven van het handhaven van patriarchale normen naar het actief bevorderen van de deelname van vrouwen in de samenleving. Zo hebben mannen bijvoorbeeld bijgedragen aan het vergemakkelijken van vergunningen voor Vredescollectieven, het wegnemen van administratieve en veiligheidsgerelateerde belemmeringen, het delen van kantooruimte en het versterken van vrouwelijk leiderschap in buurtcomités, onder meer in plaatsen zoals Khartoem. De Nederlandse Ambassadeur Vrouwenrechten en Gendergelijkheid vraagt in bilaterale en multilaterale gesprekken en publieke optredens standaard aandacht voor de rol van mannen en jongens in het bevorderen van positieve gendernormen.

Subdoel 5.4: Verbeterde institutionele coördinatie en samenwerking tussen internationale, regionale, nationale en lokale actoren in vrede en veiligheid	In aanvulling op de reeds in de rapportage verweven vormen van coördinatie en samenwerking is Nederland lid van het Focal Points Netwerk Vrouwen, Vrede en Veiligheid, een divers netwerk van overheden uit 93 landen, 10 regionale organisaties en maatschappelijk middenveld. Dit internationale netwerk bevordert samenwerking, kennisdeling en beleidsverbetering. Met steun van o.a. NL lanceerde Indonesië in 2025 een netwerk dat nationale en regionale initiatieven voor vrede, stabiliteit en (gender)gelijkheid in Zuidoost-Azië versterkt. Dit netwerk ondersteunt vredesopbouw, conflictpreventie en integreren van WPS in de aanpak van gewelddadig extremisme in de regio.
--	---

Ministerie van Defensie		
PARTICIPATIE		Ref DAP 1325
Strategisch doel 1: Meer vrouwen in leiderschapsposities en gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes op alle niveaus in besluitvormingsprocessen ten behoeve van vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel.	Defensie moet gezien het huidige dreigingsbeeld toewerken naar een voortdurend inzetgerede en schaalbare krijgsmacht. Het personeelsbestand van Defensie zal sneller moeten groeien dan het nu doet. Om daar te komen, hebben we iedereen nodig. Dit vereist het in de volle breedte enthousiasmeren van de Nederlandse maatschappij om bij Defensie te komen werken en, eenmaal aangesteld, ook te blijven. Daarom richt Defensie zich nadrukkelijk op specifieke groepen die nu onbedoeld onvoldoende worden bereikt, zoals vrouwen. Zoals is opgenomen in de Defensienota 2024, blijft Defensie streven naar een organisatie die in 2030 of eerder voor 30% uit vrouwen bestaat. Ook zet Defensie zich in voor andere vormen van diversiteit, want breed samengestelde teams behalen vaak de beste resultaten bij complexe uitdagingen en in onzekere situaties. Dit is typisch het werkveld van Defensie, tijdens militaire operaties en daarbuiten. Daarom neemt Defensie verschillende maatregelen om te zorgen dat iedereen zich thuis kan voelen bij de krijgsmacht. Hier blijven we op inzetten, omdat we iedereen nodig hebben en iedereen ook écht welkom moet zijn bij Defensie. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid in onze processen en een respectvolle omgang met elkaar. Dat gaat ook over praktische dingen, zoals passende kleding en uitrusting voor vrouwelijke militairen. Daarbij moet een veilige werkomgeving vanzelfsprekend zijn, zodat iedereen het beste uit zichzelf kan halen en mensen elkaar respecteren en versterken. Samen werken, samen vechten, voor het team en de organisatie en daarmee voor de veiligheid van Nederland en dat van onze bondgenoten. In de Kamerbrief <i>Samen Werken, Samen Vechten</i> van 12 juni 2025 (Kamerstuk 33763-165) heeft Defensie toegelicht welke maatregelen de organisatie blijft nemen om te zorgen dat we een krijgsmacht voor iedereen zijn. Een aantal belangrijke initiatieven uit de periode 2024-2025 die gericht zijn op het vergroten van genderdiversiteit en de participatie van vrouwen zijn:	3.3 5.4

	• In 2025 is de Francien de Zeeuw-penning uitgereikt aan LTGEN Elanor Boekholt O'Sullivan voor haar inzet voor vrouwen in uniform en een cultuur waarin verschillen worden gewaardeerd. Deze waardering draagt hiermee tevens bij aan het zichtbaar maken van rolmodellen in de top. • Als onderdeel van de nieuwe arbeidsmarktcampagne 'Tijd voor Defensie' lopen ook een aantal deelcampagnes die specifiek gericht zijn op het beter bereiken en aanspreken van vrouwen om bij Defensie te komen werken. Direct na de start van de deelcampagne gericht op vrouwen, die in juni 2025 was gestart, was in juli en augustus een aanzienlijke stijging te zien in het aantal vrouwelijke sollicitanten op militaire functies. Waar het aantal eerder in 2025 tussen de 210 en 340 per maand bedroeg, steeg dit aantal in juli naar 394 en in augustus zelfs naar 553 sollicitaties van vrouwen. Eind 2025 is deze deelcampagne herhaald en medio 2026 start een vervolgcampagne die gericht is op vrouwen. • Het beschikbaar stellen van scherfwerende vesten voor vrouwelijke militairen is een belangrijke verantwoordelijkheid van Defensie. Defensie heeft hier lange tijd te weinig aandacht voor gehad; dit is inmiddels veranderd. Vrouwelijke collega's moeten hun werk immers veilig en met vertrouwen kunnen doen. Dat geldt uiteraard niet alleen voor vrouwen maar voor al onze militairen. Kortom, de uitrusting voor alle militairen moet passend zijn. Er zijn inmiddels 1.500 speciale scherfwerende vesten voor vrouwen beschikbaar. Deze hebben meer afstel mogelijkheden waardoor ze goed aansluiten op het bovenlichaam van vrouwen. Door de vorm van de soft-ballistische platen zijn ze ook prettiger draagbaar dan de bestaande versies. Dertig van deze vesten worden gebruikt voor onderzoek ten behoeve van verdere integratie in het huidige uitrustingssysteem. De vesten worden centraal opgeslagen bij het Kleding- en Persoonsgebonden Uitrustingsbedrijf (KPU) van Defensie. Vrouwelijke militairen krijgen toegang tot deze vesten wanneer dit nodig is voor de gereedstelling en inzet. Op 29 september 2025 is het eerste vest uitgereikt. De vesten zullen binnenkort worden gebruikt door vrouwelijke militairen die worden uitgezonden naar onder meer de NAVO-missie in Iraq (NMI) en de NAVO-missie <i>Enhanced Forward Presence</i> (eFP) in Litouwen. In de <i>European Union Force</i> (EUFOR) Althea in Bosnië-Herzegovina worden de vesten al gebruikt. • Bij leiderschapsopleidingen, zoals het Management en Professioneel Ontwikkelprogramma of de Leadership Development Journey, zoeken we naar voldoende diversiteit (man/vrouw/achtergrond/competenties) in de groep. Om de doorstroom naar hogere functies te ondersteunen, gaat MD meer proactief met kandidaten in gesprek die zich misschien niet uit zich zelf zouden aanmelden, zoals vrouwen, om ze te begeleiden in het sollicitatieproces en ze ervan te overtuigen mee te solliciteren wanneer ze soms zelf twijfelen of ze wel over de juiste competenties beschikken.	
--	--	--

	- In juni 2025 heeft de afdeling Duurzaam Gezond Inzetbaar onder andere een vitaliteitsprogramma gericht op vrouwegezondheid georganiseerd, om te informeren over en taboes te doorbreken rondom de overgang, menstruatie en de invloed van hormonen op gezondheid, werk en welzijn. - Het Netwerk Vrouw & Defensie (een van de vijf personeelsnetwerken bij Defensie) zet zich actief in voor het vertegenwoordigen van de stem van vrouwen en het vergroten van de deelname van vrouwen op allerlei niveaus binnen de organisatie. In 2024/2025 is het Beleidskader Faciliteiten Defensienetwerken herzien waardoor de personeelswerken een sterkere interne positie hebben gekregen, er duidelijkere regels zijn over hun positionering en deelname van medewerkers aan activiteiten van de netwerken en over de financiën die door Defensie ter beschikking worden gesteld voor deze netwerken. Voor wat betreft de man/vrouw-verhouding zien we de volgende trends: - Per 1 januari 2026 is het aandeel vrouwen in het gehele personeelsbestand gestegen naar 19,8% (van 16,1% in 2021). Bij beroepsmilitairen is het aandeel vrouwen 13%, bij reservisten 16,7% en bij burgermedewerkers 31,9%. - Het aandeel vrouwen in topfuncties (Brigadegeneraal/Schaal 16 en hoger) is 19,7%. Dit is ook gestegen sinds 2021 (van 10,3%). Bij beroepsmilitairen gaat het om 11,5%, bij reservisten om 33,3% en bij burgerfunctionarissen om 36,7%.	
Subdoel 1.1: Verbeterde randvoorwaarden ten aanzien van de gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes in vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel.	Defensie heeft twee voltijdse (militaire) genderadviseurs in dienst die onderdeel uitmaken van de Defensiestaf en zich bezighouden met de implementatie van het Defensie Actieplan 1325 (2021-2025). Het DAP 1325 richt zich op de implementatie van de Women, Peace and Security (WPS)-agenda door het integreren van een genderperspectief in de planning en uitvoering van militaire operaties, om de situational awareness en understanding te vergroten en daarmee de operationele effectiviteit verhogen. Zij worden hierin ondersteund door de (parttime) DAP-coördinatoren van de krijgsmachtdelen. In 2024-2025 zorgden de genderadviseurs voor een verbeterde integratie van het genderperspectief in de operaties, o.a. door deel te nemen aan operationele planningsgroepen. Hierdoor worden genderaspecten vanaf de startfase van een missie meegenomen in de analyse, planning, uitvoering en evaluatie. De geïdentificeerde genderaspecten van Nederlandse bijdragen aan missies worden door middel van een genderparagraaf in Artikel 100-brieven en/of voorgangsrapportages kleine missies aan de Tweede Kamer gecommuniceerd. Waar mogelijk dragen de genderadviseurs zorg voor genderanalyses over het operatiegebied, waarbij zij gebruik maken van de kennis en inzichten van civiele organisatie uit het netwerk van de ondertekenaars van het vierde Nationaal Actieplan 1325 (NAP1325 IV). In de eerste helft van 2024 leverde defensie een genderadviseur aan de missie <i>United States Security Coordinator for Israel and the Palestinian Authority</i> (USSC) in Jerusalem/Ramallah. Deze functionaris ondersteunde de gender units van de veiligheidsdiensten van de Palestijnse Autoriteiten (PASF). In 2025 werden trainingen voor de PASF ondersteund door de genderadviseurs vanuit Nederland.	3.2 5.1

	Defensie levert sinds 2017 een genderadviseur aan de United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL). Deze heeft een adviserende rol op het gebied van inzet van vrouwen binnen de operatie en CIMIC-activiteiten in lijn met VN Resolutie 1325. Vanaf januari 2025 levert Nederland ook een <i>Human, Peace and Security advisor</i> aan United Nations Command (UNC) in Zuid-Korea. Deze functionaris draagt specifiek bij aan het toepassen van een genderperspectief binnen het operationele planningsproces van de missie, voor onder andere evacuatie-operaties. Daarnaast is substantieel bijgedragen aan de volledige exercise planning van de oefeningen <i>Freedom's Shield</i> en <i>Ulchi Freedom Shield</i>. Dit betrof zowel het leveren van gender gerelateerde input aan het scenario en scripting (waaronder SADD en genderinjects) als de inzet van de GENAD tijdens de oefeningen in een adviserende en ondersteunende rol richting de commandant en de UNC-staf. Deze inzet vond plaats in nauwe samenwerking met USFK (US Forces Korea) en CFC (Combined Forces Command), waarin Zuid-Korea – ondersteund door de Verenigde Staten – de leiding voert in geval van een conflict. Daarnaast waren er binnen de missies EfP Litouwen, EUFOR Althea en NMI gender focal points aangesteld, om als neventaak advies te geven over de integratie van een genderperspectief in de desbetreffende missies. Defensie levert sinds 2015 één genderadviseur aan het Nordic Center for Gender in Military Operations (NCGM) in Zweden. Vanuit Nederland neemt de GENAD deel aan de NATO Committee on Gender Perspectives (NCGP). Tot slot wordt in alle missiegerichte opleidingen aandacht besteed aan het Genderperspectief in Militaire Operaties (GMO). Hierin wordt ingegaan op de verschillende effecten van conflicten, crises of militaire inzet op vrouwen, mannen, jongens en meisjes, als gevolg van sociaal geconstrueerde rollen en machtsverhoudingen binnen een specifieke context.	
PREVENTIE		Ref DAP 1325
Strategisch doel 2: De preventie van gewapend conflict en de preventie van gewelddadig extremisme, inclusief het daaraan gerelateerde geweld tegen	Tijdens de missiegerichte opleidingen wordt aandacht besteed aan het Genderperspectief in Military Operations (GMO), waarmee impliciet aandacht wordt gegeven aan <i>human security</i>. Hierdoor wordt het uitgezonden personeel zich beter bewust van het genderperspectief en kan dit toepassen in de uitvoering van het mandaat en de bescherming van de lokale bevolking. Ook wordt aandacht besteed aan het belang van het maken van accurate rapportages met uitsplitsing van data m.b.t. mannen, vrouwen, jongens en meisjes, waardoor een vollediger beeld wordt verkregen van de veiligheidssituatie en mensenrechtenschendingen. Dit kan bijdragen aan het verbeteren van de preventie van gender gerelateerd geweld in conflictsituaties.	

vrouwen en meisjes, is gebaseerd op de mensenrechten benadering en heeft <i>human security</i> als uitgangspunt. Preventiebeleid en beleidsuitvoering is conflictsensitief en is gendersensitief, -responsief en transformatief.		
BESCHERMING		REF DAP 1325
Strategisch doel 3: Vrouwen en meisjes, maar ook mannen en jongens, in conflictsituaties maar ook daarbuiten, worden beschermd tegen alle vormen van conflict gerelateerd geweld, waaronder seksueel en gender gerelateerd geweld, hun rechten worden gewaarborgd en zijn afdwingbaar.	De thema's <i>Conflict Related Sexual Violence</i> (CRSV) en <i>Sexual Exploitation and Abuse</i> (SEA) zijn ingebed in de missiegerichte opleiding voor VN missies. Voor overige missies moet dit nog gebeuren. Tevens worden deze onderwerpen opgenomen in verschillende scenario's bij oefeningen. Ook in de cursus <i>A Comprehensive Approach to Gender in Operations</i> en de diverse nationaal en internationaal georganiseerde workshops en trainingen, wordt dit uitgebreid behandeld. De in Nederland geplaatste GENADs nemen regelmatig deel aan expertmeetings m.b.t. CRSV, zoals onder andere georganiseerd door de NAVO, NCGM, DCAF en IRC.	1.1 1.3 1.4
NOODHULP, WEDEROPBOUW EN HERSTEL		Ref DAP 1325
Strategisch doel 4: Noodhulp, wederopbouw en herstel voldoen aan		

de behoeften en dragen bij aan de empowerment van vrouwen en meisjes.		
Subdoel 4.3: Humanitaire respons is conflictsensitief, gendersensitief, -responsief en (waar mogelijk) -transformatief, met lokale vrouwenorganisaties en -netwerken in de hoofdrol.	De genderadviseurs zijn standaard betrokken bij de voorbereiding, planning en waar mogelijk de uitvoering van Human Assistance Disaster Relief (HADR) operaties.	6.1.1
WPS MAINSTREAMING		Ref DAP 1325
Strategisch doel 5: Een genderlens wordt toegepast bij (re)organisatie, verbetering, ontwikkeling en evaluatie van analyse, beleid en beleidsuitvoering betreffende vrede en veiligheid.		
Subdoel 5.1: Vrede- en veiligheidspersoneel is genderbewust en past structureel een genderlens toe in beleid en beleidsuitvoering rond vrede en veiligheid.	Het Defensie Actieplan 1325 (DAP 1325) heeft een looptijd van vier jaar (2021 tot 2025) en richt zich op het borgen van een genderperspectief in onder andere opleiding en trainingen; beleid en plannen; en missies en operaties. Het plan geeft duidelijke en concrete richtlijnen aan de defensieonderdelen, die op hun beurt deelplannen en activiteiten hebben ontwikkeld en uitvoeren. Waar mogelijk wordt het genderperspectief ook in oefeningen geïntegreerd, zoals in de grootschalige landmacht oefening 'Bastion Lion 2025'. Hoewel het NAP1325 IV in 2025 met twee jaar verlengd is, wordt bij defensie een nieuwe DAP 1325 geschreven, die beter aansluit bij de huidige veiligheidssituatie en de hernieuwde focus om 'Deterrence and Defence'. Deze wordt in het eerste kwartaal van 2026 verwacht. Elk defensieonderdeel heeft een (parttime) DAP 1325-coördinator aangesteld die voor het eigen defensieonderdeel de aanjager is t.a.v. de implementatie van de deelplannen. Het doel hiervan is het beter	1.1 2.3 5.3

	integreren van het genderperspectief in beleid en uitvoering. De genderadviseurs hebben regelmatig overleg met de 1325-coördinatoren. De Regiecommissie DAP 1325, geleid door de plaatsvervangend commandant der strijdkrachten (PCDS), houdt toezicht op de voortgang van de implementatie van het DAP 1325. De PCDS bespreekt het DAP 1325 jaarlijks in de Krijgsmachtraad. De in 2021 ontwikkelde online modules over Gender en D&I, die voor elke Defensiemedewerker beschikbaar zijn, worden regelmatig ingezet als opleidingstool bij initiële- en vervolgopleidingen. Tegelijkertijd zijn er nog meer inspanningen nodig om gender structureel te integreren in de opleidingen bij Defensie ter bevordering van de effectiviteit van de operaties. Een opwaartse trend is zichtbaar in het aanstellen van <i>gender focal points</i> (GFP) tijdens missies en oefeningen. GFP wordt uitgevoerd als een nevenfunctie en richt zich op het inbrengen van genderperspectief in de tactische planning en uitvoering van de missie. Deze GFPs worden getraind middels NATO GFP cursussen van NCGM. Ook worden jaarlijks zes Gender Advisors opgeleid bij NCGM. Ook nemen militaire topfunctionarissen jaarlijks deel aan het Key Leader Seminar en de Commanders Seminar over Women, Peace & Security. In nauwe samenwerking met opleidingsdeskundigen is in 2025 een start gemaakt aan de ontwikkeling van een kennisprofiel GMO voor officieren. Alsmede een plan van aanpak voor de structurele implementatie van GMO in opleidingen, trainingen en oefeningen. Deze wordt verder uitgewerkt en uitgebreid met het profiel voor onderofficieren.	
Subdoel 5.3: Organisaties hebben positieve gendernormen en waarden met specifieke aandacht voor de rol van mannen en jongens daarbinnen.	Organisatie van het WPS signatory event "Women, Men, Peace and security" op 7 maart 2024 in het teken van de rol van mannen en jongens met betrekking tot WPS. Dit evenement is georganiseerd in samenwerking met Buitenlandse Zaken en het Nederlandse genderplatform WO=MEN.	
Subdoel 5.4: Verbeterde institutionele coördinatie en samenwerking tussen internationale, regionale, nationale	De Nederlandse en Spaanse ministeries van Defensie organiseerden ook in 2024 en 2025 tweemaal per jaar, de 5-daagse cursus <i>A Comprehensive Approach to Gender in Operations</i> . De cursus stond open medewerkers van defensie, justitie, buitenlandse zaken en mensen die werken voor multilaterale en niet-gouvernementele organisaties. Het doel van de cursus is om de deelnemers kennis en vaardigheden aan te reiken ten aanzien van de Vrouwen, Vrede & Veiligheid agenda en het implementeren van het genderperspectief in (militaire) operaties. De cursus is gecertificeerd door het <i>European Security and Defence College</i> . De cursuslocaties zijn Den Haag en Madrid. In totaal zijn 160 cursisten opgeleid.	

en lokale actoren in vrede en veiligheid.	Daarnaast verzorgden de genderadviseurs van Defensie met grote regelmaat workshops en trainingen in binnen- en buitenland. Zo droegen zij in 2024-2025 bij aan trainingsactiviteiten op het gebied van Women, Peace and Security in operaties in Zweden, Noord-Macedonië, Jordanië, Libanon, de Palestijnse gebieden, Moldavië, Japan, Tanzania en Ghana en verzorgden ze diverse online trainingssessies voor de Oekraïense Armed Forces. De goede samenwerking met de partners van het NAP 1325-netwerk, dat gecoördineerd wordt door het Nederlands Gender Platform 'WO=MEN' en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, is in 2024-2025 gecontinueerd. Defensie maakt onderdeel uit van 'Oversight board NAP 1325' en ondersteunt de jaarlijkse themabijeenkomsten. Daarnaast werkt Defensie steeds meer samen met de diverse organisaties uit het NAP 1325-netwerk en vindt meer uitwisseling van kennis en ervaringen plaats. Een voorbeeld hiervan is een sessie georganiseerd door WO=MEN met een delegatie vrouwen uit Oekraïne over de Nederlandse aanpak t.a.v. de implementatie van de WPS-agenda. In het kader van het 25-jaar bestaan van resolutie 1325 organiseerden de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie, in nauwe samenwerking met WO=MEN, in november 2025 het internationale WPS event 'Navigating 1325 in a New Security Reality'. Het evenement bracht bijna 300 diplomaten, militairen, beleidsmakers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties bijeen om te onderstrepen dat duurzame vrede niet mogelijk is zonder de gelijkwaardige deelname van vrouwen aan vredes- en veiligheidsprocessen. Tijdens het evenement vonden sessie plaats over preventie, bescherming, participatie en gender-responsive leadership. Aansluitend aan dit symposium, organiseerde defensie een interne workshop voor ruim 50 vrouwelijke militairen uit meer dan 20 NAVO landen over de uitdagingen voor 'Vrouwen in de Krijgsmacht'. In 2025 werkte Defensie regelmatig samen met de Oekraïense NGO <i>Arm Women Now</i>. Deze maatschappelijke organisatie richt zich op de inbedding van vrouwen in de veiligheids- en defensiesector, inclusief het voorzien van vrouwen van de passende uniformen en uitrustingsstukken. De samenwerking richtte zich met name op het uitwisselen van expertise rondom vrouwen in de krijgsmacht, als onderdeel van de implementatie van de WPS-agenda. Dit gebeurde onder andere via gezamenlijke events en kennisdeling. In het kader van bewustwording ontwikkelde Arm Women Now een expositie, bestaande uit een fototentoonstelling van vrouwelijke Oekraïense militairen en paspoppen met diverse uitrustingsstukken, zoals uniformen, gevechtslaarzen, kogelwerende vesten en gevechtsskleding voor vrouwen. Deze tentoonstelling is onder andere te zien geweest in Utrecht, Havelte, Oirschot, Apeldoorn en Den Haag.	
--	---	--

Ministerie van Justitie en Veiligheid

PARTICIPATIE	
Strategisch doel 1: Meer vrouwen in leiderschapsposities en gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes op alle niveaus in besluitvormingsprocessen ten behoeve van vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel.	In 2024 was 22,2% van het totaal aantal uitgezonden politiefunctionarissen vrouw. In 2025 was dit percentage 21,6%, hetgeen een lichte daling betreft. Wanneer we kijken naar strategische/leidinggevende functies binnen missies blijft het aantal vrouwen nog verder achter. De meeste van dit soort functies die de Nederlandse politie in missies vervulde werden over de jaren 2024-2025 nog bekleed door mannen. In april 2024 nam de beleidsadviseur van het Team Internationale Politie Uitzendingen (TIPU) deel aan de <i>Annual Civilian Capabilities Conference</i> van de EU in Brussel. Deze conferentie besprak onder andere vrouwenparticipatie binnen de EU-missies en de vraag hoe deze te verbeteren valt. Al snel luidde de conclusie dat lidstaten veel van elkaar kunnen leren. In navolging van deze Brusselse gesprekken zocht TIPU in de zomer van 2024 daarom contact met het <i>European Centre of Excellence for Civilian Crisis Management (CoE)</i> in Berlijn. Na enkele brainstormsessies met de genderadviseur van het CoE ontstond het idee om de werkgroep <i>Police, CSDP and Gender</i> op te richten. Het gaat om een doorlopend initiatief om verschillende Europese lidstaten (online) ideeën, uitdagingen en <i>best practices</i> te laten uitwisselen op het gebied van gender en het werven van politievrouwen in het uitzendingendomein. Deze werkgroep kwam in 2024 en 2025 meerdere malen bijeen. Wisselend per sessie namen tussen de tien en twintig EU-lidstaten deel. Elke sessie – inhoudelijk voorbereid en voorgezeten door het CoE – kreeg een ander accent. Zowel EU-experts als lidstaten verzorgden tal van presentaties. Namens Nederland gaf TIPU een presentatie over onder meer de genderrapportages die tot begin 2023 verplicht waren voor Nederlandse politiefunctionarissen op uitzending. Eind 2025 ging een delegatie van TIPU op bezoek bij het CoE, mede om verdere stappen te zetten in het schrijven van een gender strategie. Daar werd o.a. besproken hoe de NP zo snel mogelijk een barrière analyse op kan zetten, om te onderzoeken wat vrouwen binnen de organisatie tegenhoudt om zich aan te melden om op missie te gaan en welke vorm van uitzending het beste bij hen past. In 2026 zal TIPU zich hiermee verder bezighouden. Verder moedigde TIPU haar vrouwelijke missiepersoneel aan actief deel te nemen aan specifieke programma's zoals het CSDP Mentoring Programme on Leadership for Women.
Subdoel 1.1: Verbeterde randvoorwaarden ten aanzien van de gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes in vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming,	Het thema gender werd in 2025 weer officieel opgepakt binnen TIPU, met de aanstelling van een dossierhouder op dit onderwerp. Dit maakt dat o.a. vrouwenparticipatie binnen missies en operaties serieuzer opgepakt kan worden. Dit is overigens niet voltijds en wordt uitgevoerd naast de reguliere werkzaamheden. In 2024 en 2025 leverde de Nationale Politie geen gender adviseurs aan missies wegens ontbreken van die expertise in de uitzendpool. Wel vervulden verschillende uitgezonden Nederlandse politiefunctionarissen tijdens hun missie de rol van <i>gender focal point</i>.

noodhulp, wederopbouw en herstel.	
PREVENTIE	
Strategisch doel 2: De preventie van gewapend conflict en de preventie van gewelddadig extremisme, inclusief het daaraan gerelateerde geweld tegen vrouwen en meisjes, is gebaseerd op de mensenrechtenbenadering en heeft <i>human security</i> als uitgangspunt. preventiebeleid en beleidsuitvoering is conflictsensitief en is gendersensitief, -responsief en transformatief.	Tijdens de algemene (voor politiefunctionarissen bestemde) pre-deployment opleiding voor internationale missies werd ook in 2024 en 2025 gedurende een 2 uur durende les de focus op gender gelegd. Hier wordt men, al dan niet beknopt, geleerd om op een gendersensitieve manier hun taken binnen de missie uit te voeren. Daarnaast namen er in 2024 vijf Nederlandse politiefunctionarissen deel aan cursussen omtrent gender en WPS. In 2025 waren dat er zes. Voorbeelden hiervan zijn de EU-cursus 'A comprehensive approach to gender in operations' en de VN-cursus 'Pre-deployment training for women peacekeepers'.
BESCHERMING	

Strategisch doel 3: Vrouwen en meisjes, maar ook mannen en jongens, in en uit conflict, worden beschermd tegen alle vormen van conflict gerelateerd geweld, waaronder seksueel en gender gerelateerd geweld, hun rechten worden gewaarborgd en zijn afdwingbaar	De thema's <i>Conflict Related Sexual Violence</i> (CRSV) en <i>Sexual Exploitation and Abuse</i> (SEA) waren ook in 2024 en 2025 ingebed in de algemene (voor politiefunctionarissen bestemde) pre-deployment opleiding voor internationale missies. Tevens worden deze onderwerpen opgenomen in verschillende scenario's bij oefeningen. Ook in de ESDC-cursus A <i>Comprehensive Approach to Gender in Operations</i>, welke verschillende politiefunctionarissen in 2024 en 2025 aanvullend op de algemene opleiding volgden, worden deze thema's uitgebreid behandeld. Ook de beleidsadviseur van TIPU nam in 2025 deel aan deze cursus om meer inzicht te krijgen in het thema gender binnen internationale missies.
Subdoel 3.1: Vrouwen en meisjes die conflicten en/of daaraan gerelateerd seksueel en gender gerelateerd geweld hebben meegemaakt, hebben toegang tot internationale, regionale, nationale en lokale veiligheids- en rechtssystemen	<i>Asiel en Migratie</i> <i>Best practices en uitdagingen inzake beleid en initiatieven op het gebied van beschermingsmaatregelen en de wijze waarop deze van invloed zijn op/ten goede komen aan vrouwen, mannen, jongens, meisjes en gender non-binaire vluchtelingen of asielzoekers uit landen die getroffen zijn door een gewapend conflict.</i> Voor landen waar veel asielzoekers vandaan komen wordt in voorkomende gevallen specifiek land gebonden asielbeleid gemaakt. Dit beleid is bedoeld als aanvulling op het reguliere asiel- en migratiebeleid. Binnen het land gebonden asielbeleid wordt waar relevant ook rekening gehouden met conflict-gerelateerd (seksueel) geweld waar zowel meerderjarige als minderjarige mannen en vrouwen mee te maken kunnen krijgen. Structurele dialoog met vluchtelingenvrouwenorganisaties Vanuit de deelname van het COA aan het Nationaal Actieplan (NAP) 1325 IV - vrouwen, vrede en veiligheid is een waardevolle samenwerking ontstaan tussen COA en verschillende vluchtelingenvrouwenorganisaties, met WO=MEN als faciliterende partij. Dit partnerschap zet zich in voor het vergroten van de veiligheid en het verbeteren van de psychosociale ondersteuning van vrouwen en meisjes op COA-locaties, met name voor hen die gender- en/of conflict gerelateerd geweld hebben meegemaakt. Acties voor het opvangagentschap (COA) zijn onder andere: - Het faciliteren van trainingen voor vrouwen in opvangcentra, verzorgd door de vrouwenvluchtelingenvrouwenorganisaties. - Het creëren van meer informatie voor COA-medewerkers over gendergerelateerd geweld. - Het creëren van online content voor vrouwen in opvangcentra, bijvoorbeeld met informatie over waar ze hulp kunnen zoeken. Pilot Door middel van een pilot in Oegstgeest eind 2023 heeft COA onderzocht hoe het trainingsaanbod van Migration Inc. en Voice of All Women (VOAW) van meerwaarde kan zijn op onze locaties. De resultaten zijn positief. Omdat de

	trainers zelf een vluchtachtergrond hebben, begrijpen zij met welke struikelblokken asielzoekers te maken krijgen. Vanuit die gedeelde ervaring kunnen zij cultureel sensitief en laagdrempelig in gesprek met vrouwen en meisjes op COA- locaties, veelal in hun eigen taal. Dit leidt ertoe dat vrouwen zich veiliger voelen om zich uit te spreken of om hulp te vragen, ook richting COA-medewerkers. Daarom is dit aanbod sinds 2025 landelijk toegankelijk. Trainingsaanbod De trainingen, verzorgd door vrouwelijke trainers met een migratieachtergrond, richten zich op thema's zoals mentale weerbaarheid, financiële zelfredzaamheid, werken in Nederland en opvoeden tussen twee culturen, maar ook meer gevoelige onderwerpen zoals het bespreekbaar maken van gendergerelateerd geweld bij vluchtelingen. De trainingen kunnen worden gegeven in diverse talen (12 talen mogelijk) en bestaan uit drie bijeenkomsten van elk drie uur. Locaties kunnen de kosten dekken vanuit het vrij in te vullen locatiebudget (bijvoorbeeld als verdiepende module binnen het verplichte voorlichtingsprogramma Wonen en Leven op een COA Locatie - WLCL). Voor 2026 heeft COA financiering beschikbaar gesteld om de training op een aantal locaties uit te rollen en om bij te dragen aan de dialoog met de vluchtelingenvrouwen organisaties, die de afstemming met COA grotendeels op vrijwillige basis doen. Onder het PROMIS programma in West-Afrika met UNODC en OHCHR, gericht op het versterken van landen hun human rights based benadering van het tegengaan van mensensmokkel en mensenhandel, steunde OHCHR ngo's en nationale mensenrechten instanties bij hun inzet voor de mensenrechten van migranten of bij projecten die juridische hulpverlening aan migranten verbeteren. In 2024 werden er 306 personen van het maatschappelijk middenveld, juridische instituties en mensenrechten organisaties getraind om migranten en slachtoffers van smokkel te helpen met het verkrijgen van toegang tot recht. Aan het eind van het programma waren er 50 van dit soort organisaties gesteund. Ook werkte dit programma aan het versterken van verschillende juridische raamwerken en de implementatie van wetten die mensenhandel tegengingen in lijn met internationale rechtsnormen in 9 West-Afrikaanse landen, en hield het teneinde dit doel verschillende workshops. Daarnaast werden er 21 activiteiten georganiseerd om bewustzijn over het toegang tot het recht te vergroten onder migrantengemeenschappen.
Subdoel 3.2: Straffeloosheid wordt bestreden door vervolging van verdachten en sancties tegen daders van geweldsmisdrijven tegen	<i>Hoe wordt ingezet om straffeloosheid te bestrijden en accountability te bevorderen en wat zijn behaalde resultaten hierop?</i> Het Nederlands beleid is gericht op het voorkomen van straffeloosheid voor internationale misdrijven, waaronder oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid. Dit zijn misdrijven waar tijdens conflicten vaak kwetsbaren, zoals vrouwen en kinderen, slachtoffer van worden. De inzet van politie en openbaar ministerie heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat er verdachten zijn gedagvaard voor het slavernij als misdrijf tegen de menselijkheid en seksueel geweld als misdrijf tegen de menselijkheid. Het is de eerste keer dat hiervoor in Nederland vervolging plaatsvindt. Jaarlijks wordt de Tweede Kamer middels de Rapportagebrief internationale misdrijven geïnformeerd over de inspanningen die door de verschillende ketenpartners worden verricht. Zie de laatste rapportagebrief met meer gedetailleerde informatie: Rapportagebrief Internationale Misdrijven 2024 - 2025. Het Team Internationale Misdrijven van de politie (dat onderzoek verricht naar oorlogsmisdaden, genocide, etc.) en het cluster Internationale Misdrijven van het

vrouwen en meisjes, waaronder seksueel en gender gerelateerd geweld	Landelijk Parket hebben in toenemende mate aandacht voor conflict- en gender gerelateerd seksueel geweld in onderzoeken. Dit is helaas eerder regel dan uitzondering in gewapende conflicten en blijft vaak om diverse redenen onderbelicht. Om dit onderwerp de aandacht te geven die het verdient, wordt er een professionaliseringsslag gemaakt waar het gaat om het op juiste wijze van adresseren van zedendelicten in oorlogs- en onderdrukkingssituaties. Dit valt in een breder beleid om slachtoffers en getuigen van IM-zaken die in Nederland in onderzoek zijn, op de juiste wijze te bedienen. Zo is in het Gelderse Druten op 8 december 2023 een 55-jarige Syrische man aangehouden die verdacht wordt van internationale misdrijven gepleegd in Syrië. Hij wordt onder andere verdacht van verkrachting en seksueel geweld als misdrijven tegen de menselijkheid. Het is voor het eerst dat iemand in Nederland van deze zware misdrijven wordt beschuldigd. De zaak werd in april 2026 inhoudelijk behandeld en de rechtbank zal op 9 juni 2026 vonnis wijzen. Ook is in mei 2023 tijdens een diplomatieke conferentie in Ljubljana de tekst van het verdrag van Ljubljana-Den Haag aangenomen. Het verdrag biedt een kader voor samenwerking om verdachten van oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de menselijkheid, genocide en andere internationale misdrijven nationaal op te sporen, te vervolgen en te berechten. In het verdrag zijn ook gender specifieke bepalingen opgenomen. Daarnaast bevat het verdrag verplichtingen tot strafbaarstelling van internationale misdrijven en bepalingen over de bescherming van onder meer slachtoffers. Via de COMPASS en PROMIS programma's zette NL zich in voor het voorkomen van mensenhandel en -smokkel en het vervolgen van de daders. Het PROMIS programma wordt uitgevoerd door UNODC en OHCHR in landen in Noord- en West-Afrika, gericht op het verbeteren van wetgeving, opsporingscapaciteit, vervolging en internationale samenwerking. Mensenrechten staan hierbij centraal. Landen als Mali, Senegal, Gambia en Niger ontwikkelden met ondersteuning gespecialiseerde wetsvoorstellen op het gebied van mensenhandel (Senegal en Mali) en mensensmokkel (Senegal, Mali, Gambia en Niger). UNODC ondersteunt bij het verdere parlementaire wetgevingsproces. In 2024 werden onder PROMIS 354 personen, waarvan 171 vrouwen, opgeleid om mensenhandel en -smokkel te voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen. In het specifiek werden er 38 handavings en juridische actoren, waarvan 17 vrouwen, getraind om met een gender-sensitieve benadering mensensmokkel tegen te gaan. De bescherming van slachtoffers, veelal vrouwen en meisjes, stond hierbij centraal. Deelnemers aan de trainingen leerden om signalen van mensenhandel te herkennen. Hierdoor kunnen slachtoffers tijdig geïdentificeerd worden en betere hulp ontvangen. Onder COMPASS ontvingen in 2024 224 additionele personen soortgelijke trainingen om mensenhandel en -smokkel tegen te gaan, waarvan 82 vrouwen. Ook werden er 6 bijeenkomsten gehouden om regionale en internationale coöperatie op dit vlak te verbeteren, onder COMPASS waren dit er een additionele 6. Cijfers over 2025 zijn nog niet bekend.
Subdoel 3.4: Gender sensitief, -responsief en -transformatief asielbeleid, met	<i>Asiel en Migratie</i> <i>Voorbeelden van de uitvoering van het genderresponsief en -transformatief beschermingsbeleid op Nederlands nationaal of subnationaal niveau.</i> <i>In een arrest van 11 juni 2024 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: het Hof) prejudiciële vragen beantwoord van een Nederlandse rechtbank over (minderjarige) vrouwen die naar Nederland zijn gekomen en een</i>

speciale aandacht voor alleenstaande vrouwen en minderjarigen, inclusief LHBTQI+-asielzoeker	westerse levensstijl hebben aangenomen, de vervolgingsgrond "sociale groep" en de belangen van het kind in de asielprocedure. Het Hof hanteert in haar uitspraak niet de term 'verwestering'. In plaats daarvan spreekt het Hof over 'de vereenzelviging van de (minderjarige) vrouwen met de fundamentele waarde van gelijkheid tussen man en vrouw'. Het Hof komt tot de conclusie dat (minderjarige) vrouwen, die een dergelijke vereenzelviging als gemeenschappelijk kenmerk hebben, een sociale groep kunnen vormen al naar gelang de omstandigheden in het land van herkomst, namelijk indien zij in het land van herkomst hierom als afwijkend worden beschouwd. Indien sprake is van een gegronde vrees voor daden van vervolging vanwege het behoren tot deze groep, kan dit leiden tot verlening van de vluchtelingschap. Als gevolg van dit arrest is de Werkinstructie 2019/1 'het beoordelen van asielaanvragen van verwesterde vrouwen' komen te vervallen en is het nieuw kader in de Vc opgenomen. Op 16 januari 2024 deed het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak in een zaak waarin prejudiciële vragen werden gesteld over onder andere de vraag of vrouwen kunnen worden beschouwd als een sociale groep in de zin van artikel 10, lid 1, onder d), van de Kwalificatierichtlijn. Het Hof oordeelde in zijn arrest dat zowel vrouwen in het algemeen als beperkte groepen vrouwen met een gemeenschappelijk kenmerk kunnen worden beschouwd als behorend tot een 'bepaalde sociale groep', afhankelijk van de situatie in het land van herkomst. Het Nederlandse beleid was altijd dat vrouwen in het algemeen niet als een bijzondere sociale groep kunnen worden beschouwd omdat dit een te ruime categorie is. Deze uitspraak heeft geleid tot een herziening van dit beleid. Dit heeft gevolgen voor de kwalificatie van (beperkte) groepen vrouwen in landgebonden beleid. Waar zij voorheen zouden worden gecategoriseerd als groepen onder subsidiaire bescherming betekent deze uitspraak dat vrouwen kunnen worden gecategoriseerd als groepen onder het Vluchtelingenverdrag als een vervolgingsgrond is gelegen in het behoren tot een sociale groep.
Vervolg Subdoel 3.4:	<i>Asiel en Migratie</i> <i>Aantal multi-stakeholder dialogen tussen meerdere belanghebbenden over de ontwikkeling, de uitvoering en het toezicht op het beschermingsbeleid en -programma's, bijvoorbeeld in asielzoekerscentra en opvanglocaties.</i> IND heeft periodiek contact met verschillende stakeholders en voert met de maatschappelijke organisaties het gesprek over aanbevelingen.
NOODHULP, WEDEROPBOUW EN HERSTEL	
Strategisch doel 4: Noodhulp, wederopbouw en herstel voldoen aan de behoeften en dragen bij aan de empowerment van vrouwen en meisjes.	Er werden in 2024 en 2025 door Nederlandse politiefunctionarissen verschillende activiteiten ontplooid om bij te dragen aan female empowerment in de missiegebieden, bijvoorbeeld in de missie EUAM Irak. Een Nederlandse politiefunctionaris zette een groep van acht missiecollega's op om de onderwerpen gender en mensenrechten te bespreken, het op dit vlak opgebouwde netwerk te onderhouden en nieuwe activiteiten te organiseren. Zij initieerden onder meer vieringen van de Internationale Vrouwendag. Ook hielden ze strategische adviesessies met de <i>High Council of Women</i> en het Koerdische <i>Joint Crisis Coordination Centre</i>. Op aanbeveling van deze <i>High Council of Women</i> riep de Iraakse overheid in het najaar van 2024 ook een nationale vrouwendag uit, namelijk op 3 maart. Nederlandse politiefunctionarissen binnen de Irakmissie waren verder op diverse momenten aanwezig bij bijeenkomsten waarop gender en mensenrechten centraal stonden. Bijvoorbeeld bij de viering van het 76e jubileum van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Daarnaast hebben Nederlandse politiefunctionarissen een bijdrage geleverd aan een workshop met als onderwerp <i>Female</i>

	<i>Leadership. Naar aanleiding van deze sessie zijn vervolgbijeenkomsten gepland.</i>
WPS- MAINSTREAMING	
Subdoel 5.1: Vrede- en veiligheidspersoneel is genderbewust en past structureel een genderlens toe in beleid en beleidsuitvoering rond vrede en veiligheid	<i>Aantal en aandeel van medewerkers met gender-/WPS-expertise in Nederlandse overheidsstructuren en -instellingen, onder andere bij diplomatieke missies, VN-, NAVO- en OVSE-missies en operaties, met specifieke vermelding van dergelijke medewerkers in leidinggevende functies.</i> Hoewel de uitgezonden Nederlandse politiefunctionarissen gendersensitief worden opgeleid, bleef in 2024 en 2025 door het ontbreken van specifieke genderrapportages onvoldoende zicht op wat Nederlandse politiefunctionarissen op het gebied van gender in de missies ontplooiën en wat de concrete resultaten zijn van het toepassen van een genderlens in hun werk. Door informatie hierover te bundelen in het jaaroverzicht van 2024 werd dit tot op zekere hoogte duidelijk, maar voor het jaar 2025 dient deze informatie nog opgehaald te worden. De politie heeft, gezamenlijk met de koninklijke marechaussee, vanaf Q2 2026 een Directeur Versterking aanpak geweld tegen vrouwen aangesteld die zich actief voor dit thema zal inzetten. Zij zal zich ook met bredere werkzaamheden op het vlak van <i>Gender-Responsive Policing</i> gaan bezighouden. Ook gender/WPS m.b.t. de inzet van de Nederlandse politie in het buitenland valt binnen haar aandachtsgebied. Janny Knol is sinds 1 maart 2024 korpschef van de Nederlandse politie, zij is de eerste vrouw in die functie. In 2024 werd Korpschef Knol co-voorzitter van een nieuw VN-netwerk voor "<i>Gender-Responsive Policing</i>". Dit netwerk werd opgezet tijdens de <i>United Nations Chiefs of Police Summit</i> (UNCOPS) in New York. Het netwerk is een internationaal platform waar landen samenwerken om politiewerk beter af te stemmen op problemen zoals geweld tegen vrouwen en meisjes, seksueel geweld en huiselijk geweld, betere behandeling van slachtoffers, meer gelijkheid en representatie binnen politieorganisaties.
Subdoel 5.4: Verbeterde institutionele coördinatie en samenwerking tussen internationale, regionale, nationale en lokale actoren in vrede en veiligheid	<i>Aantal acties ondernomen door de Nederlandse overheid, waaronder diplomatieke missies en operaties, voor het aanpakken en opnemen van WPS-kwesties die door lokale, nationale en internationale maatschappelijke organisaties, met name vrouwenorganisaties, aan de orde worden gesteld.</i> In 2025 werd de NP via TIPU weer actief in het Nederlandse NAP1325 netwerk. De dossierhouder gender en de beleidsadviseur van TIPU sloten in het kader van het 25-jaar bestaan van resolutie 1325 aan bij de (door de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie, in nauwe samenwerking met WO=MEN) georganiseerde internationale conferentie in Den Haag. Op internationaal niveau werd er, zoals eerder benoemd, contact gezocht met het European Centre of Excellence for Civilian Crisis Management (CoE). Daar werd eind 2025 een bezoek aangebracht door TIPU, welke in het teken van gender stond. Het CoE faciliteerde tevens de werkgroep <i>Police, CSDP and Gender</i>, waarin TIPU namens Nederland met politiekorpsen van andere EU-lidstaten kennis uitwisselt over de thema's gender en vrouwenparticipatie binnen internationale vredesmissies.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

PARTICIPATIE	
Strategisch doel 1: Meer vrouwen in leiderschapsposities en gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes op alle niveaus in besluitvormingsprocessen ten behoeve van vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel	<i>Aantal door de Nederlandse overheid gesteunde processen met betrokkenheid van vrouwen en genderperspectief., d.w.z.:</i> 1. <i>Wetgeving voor vrouwen in hogere posities</i> 2. <i>Overige</i> <u>Overkoepelend: Beleidskompas - Kwaliteitseis Effecten op Gendergelijkheid</u> Sinds het voorjaar van 2023 is het Integraal Afwegingskader (IAK) vervangen door het beleidskompas. Daarin is de kwaliteitseis "Effecten op gendergelijkheid" als een van de verplichte kwaliteitseisen overgenomen (bij het onderdeel effecten van beleid). Deze gendertoets zorgt ervoor dat er bij beleidsvoorbereiding wordt nagedacht over de mogelijke effecten op gendergelijkheid. Genderverschillen in de uitwerking van beleid kunnen zo in vroeg stadium inzichtelijk worden gemaakt en worden meegenomen in de verdere beleidsvorming. Op deze manier wordt voorkomen dat nieuw beleid bijdraagt aan het vergroten van genderongelijkheid. De gendertoets in het beleidskompas is een uitwerking van SDG 5 en is van toepassing op al het nieuw te ontwikkelen beleid, inclusief beleid dat raakt aan Vrouwen, Vrede en Veiligheid, en vrouwen en meisjes (met een verleden) in conflictsituaties. Wetgeving voor vrouwen in hoge posities: 1. <u>Financiering vrouwenrechtenorganisaties</u> Financiering van vrouwenrechtenorganisaties gebeurde op nationaal en internationaal niveau, vanuit de begrotingen van OCW en van BZ. Zoals aangegeven in de vorige voortgangsrapportage, heeft de Directie Emancipatie (OCW/DE) naar aanleiding van de aanbevelingen uit de CEDAW <i>Midterm Review</i> van het emancipatiebeleid in 2014 op 1 januari 2018 veranderingen aangebracht in de wijze waarop subsidie wordt verleend aan het emancipatieveld. Tot dat moment verleende OCW/DE instellingssubsidies en projectsubsidies aan afzonderlijke organisaties. In januari 2018 hebben deze plaatsgemaakt voor instellingssubsidies aan in totaal acht allianties die werken aan het vergroten van gender- en/of lhbtq+ gelijkheid op door OCW/DE geselecteerde thema's: onderwijs, veiligheid, gezondheid, arbeidsmarkt, media, politiek, recht en leefvormen. Deze allianties liepen tot eind 2022. Begin 2023 werden strategische partnerschappen met acht nieuwe allianties gesloten. Daarnaast financiert OCW/DE twee archiefinstellingen op het gebied van gendergelijkheid en lhbtq+-gelijkheid. Projectsubsidies blijven beschikbaar voor losse projecten, met name die van organisaties die niet deelnemen aan een alliantie en die zich richten op andere onderwerpen dan die van de allianties. Met de allianties beoogt OCW/DE impact te vergroten, door o.a. meer focus en stroomlijning van subsidiegeld en minder versnippering, betere samenwerking tussen en met maatschappelijke organisaties, en meer kansen voor de kleinere organisaties en moeilijk bereikbare groepen (zie nader onder 1.1). 2. <u>Wetgeving: Ingroeiquotum en streefcijferregeling</u> In de vorige rapportage is verwezen naar de actieve aanpak die Nederland hanteert in het stimuleren van een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen in topposities. Op 1 januari 2022 trad daartoe de Wet Evenwichtiger verhouding tussen mannen en vrouwen in bestuur en raden van commissarissen (Topvrouwenwet) in werking. De wet bestaat uit drie onderdelen. In de 1ste plaats een ingroeiquotum voor de raden van commissarissen (rvc's) van circa 90 Nederlandse beursgenoteerde bedrijven. Ten minste een derde van de rvc zetels moet door vrouwen worden bezet en een derde door mannen.

	Het 2^e onderdeel ziet op streefcijfers en plannen van aanpak voor circa 5.000 grote vennootschappen. Deze vennootschappen stellen zelf passende en ambitieuze streefcijfers vast voor de vrouw-man-verhouding in het bestuur, de rvc en subtop. Daarnaast maken zij een plan van aanpak om deze streefcijfers te behalen. Grote beursgenoteerde bedrijven stellen alleen streefcijfers op voor het bestuur en de subtop omdat het ingroeiquote al geldt voor de rvc. En tot slot een rapportage- en transparantieplichting. Grote vennootschappen rapporteren - naast rapportage in het bestuursverslag - ook jaarlijks aan de SER via het SER Diversiteitsportaal over de man-vrouwverhouding, de streefcijfers, het plan van aanpak en de redenen waarom doelen niet zijn behaald (indien van toepassing). De SER maakt de streefcijfers, plannen en voortgang zichtbaar via de SER dataverkenner. Op 29 januari 2024 werd op basis van de rapportages de SER Dataverkenner gelanceerd, waarmee Nederlandse bedrijven voor het eerst op grote schaal inzicht bieden in de man-vrouwverhouding, streefcijfer en plannen om de ambities te realiseren. In totaal werden de rapportages van ruim 2.000 bedrijven geanalyseerd. Uit onderzoek van het CPB, adviesorganisatie Powels en de universiteiten van Leiden en Groningen dat op 14 maart 2024 werd gepubliceerd, blijkt dat het quotum werkt: Dankzij het quotum is het aantal bedrijven met genoeg vrouwen in de top gegroeid. Ruim 80% van de beursgenoteerde bedrijven voldeden eind 2022 aan de norm dat minimaal een derde van de raad van commissarissen uit vrouwen moet bestaan. Dat was in 2020, vlak na de aankondiging van het quotum, nog maar 70%. En vóór 2020 was dat slechts 35%. Op 4 maart 2026 is voor de 3^e keer de SER Scorecard gepubliceerd. De SER Scorecard 2026 heeft betrekking op het boekjaar 2024. Het geeft een samenvattend overzicht van de genderbalans in de top en subtop van bedrijven die vallen onder de wet. Daarnaast is de SER dataverkenner geactualiseerd. De respons van bedrijven bedroeg 67,3% (t.o.v. 63,5% vorig jaar). Ook hebben 628 bedrijven die niet onder de wet vallen, vrijwillig gerapporteerd. Eind 2024 was gemiddeld 17,3% van de bestuurders vrouw. Dit is een stijging van 2 procentpunt t.o.v. 2023. In de raden voor commissarissen was het aandeel vrouwen eind 2024 gemiddeld 26,1%. Dit is vergelijkbaar met 2022 (en iets hoger dan in 2023, toen er een kleine dip was). Hier lijkt dus enige stagnatie op te treden. Eind 2024 bestond 56% van de besturen en 30,5% van de rvc's volledig uit mannen. Dit is sinds 2012 wel afgenomen (resp. 80,3% all-male rvc's en 67,5% all-male rvc's). Maart 2026 heeft het CPB het rapport "Effecten van het diversiteitsquotum op de middellange termijn" gepubliceerd. Het CPB concludeert daarin dat het bindende quotum op de middellange termijn leidde tot een meer evenwichtige man-vrouwverdeling in rvc's en een groter effect had dan de streefcijferregeling met transparantieplichting. Twee jaar na invoering van de Topvrouwenwet bestaat de rvc van 92% van de beursgenoteerde bedrijven voor ten minste een derde uit vrouwen. Dit ging gepaard met de benoeming van gelijk gekwalificeerde kandidaten. In een eerder stadium had het CPB al de effecten van het diversiteitsquotum op de korte termijn onderzocht. <u>3. Maatregelen (sub)top (semi)publieke sector</u> Vanuit de voorbeeldfunctie nam een vorig kabinet de volgende maatregelen: Ministeries en hun uitvoeringsorganisaties streven ernaar binnen vijf jaar te komen tot 45% tot 55% vrouwen in de (sub)top. De monitoring hiervan gebeurt per ministerie, omdat daar ook de verantwoordelijkheid voor de realisatie ligt. Het (toenmalig) kabinet legde zichzelf een streefcijfer op van 50% vrouwen in de top voor benoemingen van zelfstandige bestuursorganen (zbo's) en adviescolleges. Ook voor de Hoge Colleges van Staat ging het (toenmalig) kabinet op bestuurlijk niveau het gesprek aan om te streven naar 50% vrouwen in topfuncties. De ambitie is het streefcijfer van 50% in de top van deze organisaties binnen vijf jaar te realiseren. Voorts om de voortgang op het gebied van genderdiversiteit in de top van de (semi-)publieke sector te meten, heeft SEO Economisch Onderzoek de opdracht gekregen om in de periode 2022-2027 elk jaar een monitoringsrapportage uit te brengen.
--	---

	Voor het vierde jaar op rij stijgt het gemiddelde aandeel vrouw met twee procentpunten: van 41 naar 43 procent tussen 2024 en 2025. Bij de helft van de ministeries is het aandeel vrouw tussen de 45 en 55 procent (figuur 2.15 Monitor Genderdiversiteit 2025 SEO). Door het vorige kabinet is besloten geen wettelijk quotum in te voeren. 4. <u>Alliantie Politica</u> De door OCW/DE gesteunde alliantie Gelijke Representatie in de Politiek is een samenwerkingsverband tussen WO=MEN, Stem op een Vrouw en de Nederlandse Vrouwen Raad. De alliantie zet in op een duurzame gelijke representatie van vrouwen in de Nederlandse politiek. Het gaat hierbij om vrouwen in al hun diversiteit.
Subdoel 1.1: Verbeterde randvoorwaarden ten aanzien van de gelijke en betekenisvolle participatie van vrouwen en meisjes in vrede en veiligheid, inclusief conflictpreventie en -beslechting, vredesopbouw, bescherming, noodhulp, wederopbouw en herstel	1. <u>Emancipatienota 2022 – 2025</u> In 2023-2024 werd gewerkt langs de lijnen geschetst in het beleidsstuk <i>Emancipatie: een opdracht voor ons allen</i> (2022-2025). Hierin wordt geschetst hoe de overheid de positie van vrouwen en lhbtqi+-personen wilde versterken door middel van concrete maatregelen op het gebied van gendergelijkheid, veiligheid en inclusie. De nota benadrukt een intersectionele aanpak, waarbij ongelijkheid wordt gezien als het resultaat van overlappende factoren zoals gender, afkomst, seksuele oriëntatie en sociaaleconomische positie. Deze inzet sluit nauw aan bij de verplichtingen uit het Nederlandse Nationaal Actieplan 1325, dat gericht is op de betekenisvolle participatie van vrouwen in vrede en veiligheid, het voorkomen van gendergerelateerd geweld en het versterken van vrouwenrechten wereldwijd. De nadruk op veiligheid, weerbaarheid en gelijke participatie in de emancipatienota weerspiegelt dezelfde kernprincipes als NAP1325, zoals het tegengaan van geweld en het bevorderen van besluitvormingsmacht voor vrouwen. Door deze beleidslijnen te verbinden, positioneerde het kabinet emancipatie niet alleen als een binnenlandse opdracht, maar ook als onderdeel van internationale verplichtingen op het gebied van vrouwen, vrede en veiligheid. 2. <u>De bredere internationale inzet van Nederland op gender- en lhbtqi+ gelijkheid</u> De bredere internationale inzet van Nederland op gender- en lhbtqi+ gelijkheid zoals beschreven in de vorige rapportage werd gecontinueerd en speelde zich af in verschillende multilaterale gremia en op bilateraal niveau. In aanloop naar een nieuwe Europese Commissie (EU) is met succes ingezet op behoud van de functie van Commissaris van Gelijkheid, en de formulering van nieuwe EU-gendergelijkheids- en lhbtqi strategieën. Binnen de Raad van Europa resulteerde de Nederlandse inzet in een nieuwe <i>Gender Equality Strategy</i> (2024-2029) met oog voor geopolitieke ontwikkelingen in de wereld (nieuw t.o.v. de vorige strategie: toevoeging van een extra <i>strategic objective</i> m.b.t. <i>global and geopolitical challenges in the world</i>): beide van belang voor vrouwen en meisjes (met een verleden) in conflictsituaties. Op VN-niveau was Nederland tijdens de <i>Commission on the Status of Women</i> (CSW68) betrokken bij de onderhandelingen over het uitkomstdocument (<i>Agreed Conclusions</i>). CSW wordt gecoördineerd door OCW/DE i.s.m. BZ. 3. <u>Nationaal Actieprogramma Aanpak Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld</u> Om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld te voorkomen, te signaleren en aan te pakken, loopt van 2023 tot en met 2026 het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (NAP). Het programma werkt, onder coördinatie van OCW en SZW, en in samenwerking met tal van organisaties en betrokkenen aan het bespreekbaar maken van (on)gewenste omgangsvormen, het activeren van omstanders, het aanscherpen van normen en wetgeving, het stimuleren en ondersteunen van organisaties en sectoren om tot een

	effectieve aanpak te komen en het verbeteren van de hulpverlening. Hiervoor worden verschillende activiteiten uitgevoerd gericht op het vergroten van bewustwording onder jongeren en ouders, deskundigheidsbevordering van professionals in het onderwijs, de zorg en veiligheid, kennis van omstanders en de toegankelijkheid van de hulpverlening. Ook is er specifiek aandacht voor de rol van mannen en jongens. Om de aanpak aan te jagen is onafhankelijk regeringscommissaris Mariëtte Hamer aangesteld. Zij geeft het kabinet gevraagd en ongevraagd advies, jaagt het maatschappelijke debat aan en initieert in verschillende domeinen een effectieve aanpak, zoals voor het studentenleven, het mbo en de zorg. Ook zij blijft tot eind 2026 in functie. In april 2025 is de TK geïnformeerd over de voortgang van het NAP, inclusief reflectiebrief van de Regeringscommissaris. Eind 2026 verschijnt de eindrapportage waarin nader wordt ingegaan op de opbrengsten van het programma en de wijze waarop de geleerde lessen bestendig worden. Momenteel wordt gewerkt aan de aanstelling van een Nationaal Coördinator Geweld tegen vrouwen en Huiselijk Geweld. Het betreft een hoogambtelijke functie met als taak het tot stand brengen van en het sturen op de uitvoering van een nationaal actieplan geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. De aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld wordt hier ook onderdeel van. De lessen van het NAP worden hierin meegenomen en benut. 4. <u>Project SAMEN</u> Project SAMEN is een landelijk initiatief dat seksueel en gendergerelateerd geweld binnen migrantengemeenschappen in Nederland wil voorkomen en bestrijden. Het project liep van 2021 tot en met 2024 en is opgezet en uitgevoerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) in samenwerking met Dokters van de Wereld en een netwerk van lokale partners. Het werd (mede) gefinancierd door de Europese Commissie en door de rijksoverheid, met cofinanciering van enkele betrokken gemeenten, waaronder onder meer Rotterdam. Het project richt zich zowel op migranten zelf als op professionals, via psychosociale ondersteuning, themabijeenkomsten, voorlichting in de eigen taal en trainingen voor hulpverleners en andere dienstverleners. Een belangrijk onderdeel is de inzet van culturele mediators en ambassadeurs met een migratieachtergrond, die als brug fungeren tussen gemeenschappen en instellingen en taboes rondom geweld bespreekbaar maken. Ook organiseert SAMEN rondetafelbijeenkomsten om organisaties in de lokale keten rond de doelgroep met elkaar te verbinden en de samenwerking te versterken. Tot de resultaten behoren een groot aantal bereikte migranten en professionals, speciaal ontwikkelde voorlichtings- en trainingsmaterialen en versterkte lokale netwerken in de deelnemende steden. Daarnaast is een aanbevelingenrapport opgesteld met lessen uit de praktijk, dat handvatten biedt aan migrantenorganisaties, hulpverleners, gemeenten en de rijksoverheid om de aanpak van seksueel en gendergerelateerd geweld duurzaam te verbeteren. 5. <u>Strategische Partnerschappen OCW: allianties</u> Het tegengaan van genderstereotypen vormde de kern van al het werk van OCW/DE en de strategische partnerschappen die OCW/DE heeft met de verschillende allianties die zij ondersteunt. Voor de periode 2022-2027 zijn dat de onderstaande allianties, waarvan allianties a, b, g en h activiteiten uitvoeren die (indirect) het meest ten goede komen aan vrouwen en meisjes met een mogelijk verleden in conflictsituaties, maar alle allianties kunnen deze groep ondersteunen:
--	---

	A. <i>Alliantie Financieel Sterk door Werk</i> De alliantie Financieel Sterk door Werk is een samenwerkingsverband tussen Women Inc, Bureau Clara Wichman en Het Potentieel Pakken. Binnen de alliantie zetten zij zich in voor het vergroten van duurzame financiële onafhankelijkheid van praktisch opgeleide vrouwen, als basis voor een autonome deelname in de samenleving. B. <i>Alliantie Verandering van Binnenuit 2.0</i> De alliantie richt zich op het bevorderen van de veiligheid, gelijkheid en acceptatie van vrouwen en lhbtq+ personen (met of zonder migratieachtergrond) binnen de eigen gemeenschap. De alliantie bestaat uit Movisie, het Inspraakorgaan Turken (IOT), het samenwerkingsverband LCC+ (bestaande uit het Landelijk Coördinatiepunt groepen kerk en homoseksualiteit (LKP)), ChristenQueer, Verscheurd en Homo in de Klas en European Forum of LGBT Christian Group) en het Consortium Zelfbeschikking. Het Consortium wordt gecoördineerd door het IOT en bestaat uit Stichting Kezban, Federatie van Somalische associaties in Nederland (FSAN), Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN), Stichting Landelijke Werkgroep Mudawwanah, HTIB (Turkse arbeidersvereniging in Nederland) en Vluchtelingen Organisaties Nederland (VON). Binnen deze organisaties zijn tevens vrouwen met een vluchtelingen- of migratieachtergrond vertegenwoordigd, onder wie ook vrouwen met een verleden in conflictsituaties. C. <i>Alliantie Act 4 Respect Unlimited</i> De alliantie Act 4 Respect Unlimited is een samenwerkingsverband tussen Rutgers, COC Nederland en Atria. Zij werken gezamenlijk aan het bevorderen van de (sociale) veiligheid van vrouwen en lhbtq+-personen in de privésfeer en in de publieke ruimte. D. <i>Alliantie Worden Wie je Bent</i> De alliantie Worden Wie je Bent is een samenwerkingsverband tussen VHTO en SSV, en zet zich in om gendergelijkheid in het onderwijsveld te bevorderen. Het uiteindelijke doel is een onderwijssector waarin alle leerlingen zich vrij voelen zichzelf te zijn en te worden wie ze willen worden, in een (sociaal) veilige omgeving waarin genderstereotypen worden doorbroken die de keuzes van leerlingen kunnen beïnvloeden. E. <i>Alliantie Gezondheidszorg op Maat2</i> De alliantie Gezondheidszorg op Maat2 is een samenwerkingsverband tussen Women Inc, COC Nederland en Rutgers. De alliantie zet zich in voor gelijkwaardige gezondheidszorg voor vrouwen en lhbtq+-personen. Het doel is dat de overheid, zorgverleners en zorgvragers voldoende kennis hebben van de verschillen in gezondheidszorg die samenhangen met diversiteit in sekse, gender en seksuele oriëntatie. F. <i>Alliantie Gelijke Representatie in de Politiek</i> <i>Zie Strategisch doel 1.</i> G. <i>Alliantie Kleurrijk en Vrij</i> De alliantie Kleurrijk en Vrij is een samenwerkingsverband tussen COC Nederland, TNN, NNID en Bi+ Nederland. Binnen de alliantie werken zij gezamenlijk aan het landelijk bevorderen van lhbtq+-gelijkheid op de terreinen onderwijs, veiligheid, gezondheid, arbeidsmarkt, media, politiek, recht en leefvormen. De alliantie zet zich in voor een diverse en inclusieve maatschappij zodat mensen volledig kunnen participeren en zich tot hun volle potentieel kunnen ontwikkelen, ongeacht hun seksuele oriëntatie, genderidentiteit of -expressie, geslachtskenmerken en leefvorm. H. <i>Alliantie Jong en Gelijk</i> De alliantie Jong Gelijk is een samenwerkingsverband tussen Rutgers, Colored Qollective, Femmes for Freedom en de Nederlandse Jeugdraad. Gezamenlijk zetten zij zich in voor een samenleving waarin jongeren elkaar meer ruimte geven om zich in vrijheid te ontwikkelen en uit te drukken op het gebied van gender en seksualiteit.
--	--

	7. <u>Huidige acties voor arbeidstoeleiding van vrouwen met een afstand tot de arbeidsmarkt:</u> Met het oog op de verdere implementatie en verspreiding hebben twee projecten binnen het programma Vakkundig aan het Werk nog een jaar extra financiering gekregen (tot en met half 2026): * Arbeidstoeleiding van vrouwelijke statushouders met weinig opleiding in de gemeente Den Bosch; * Meer kansen voor (niet-)uitkeringsgerechtigden vrouwen op de arbeidsmarkt in de gemeente Den Haag. De deelprojecten van de Economische Veerkracht Coalitie zijn beëindigd, er wordt gewerkt aan de verdere verspreiding van de resultaten. Het overkoepelend project loopt nog door tot september 2026. Tot de zomer loopt een project gericht op de arbeidstoeleiding van alleenstaande moeders. Er is gestart met de ontwikkeling van een 'wat werkt bij- de arbeidstoeleiding van niet-werkende vrouwen dossier, waarin wordt gewerkt aan het bundelen en verder ontsluiten voor gemeenten en professionals van alle kennis die afgelopen jaren is ontwikkeld. 7. Acties gericht op vrouwen met een migratieachtergrond. Het meerjarenplan zelfbeschikking 2022-2025 is afgerond en geëvalueerd. De komende jaren wordt, vanuit de Actieagenda Integratie en Open en Vrije samenleving, de inzet op zelfbeschikking en op de preventie van schadelijke praktijken versterkt. Het Meerjarenplan zelfbeschikking 2026-2029 zet wederom in op financiële en juridische zelfredzaamheid van vrouwen uit gemarginaliseerde gemeenschappen in een (financiële) afhankelijkheidssituatie: • SZW heeft Diversion een tweejarige subsidie gegeven voor opschaling en verduurzaming van hun aanpak voor financiële zelfredzaamheid in samenwerking met migrantenvrouwenorganisaties. • Single Super Mom is in opdracht van SZW onlangs gestart met een eenjarige pilot gericht op het versterken van zelfregie voor alleenstaande moeders uit gemarginaliseerde gemeenschappen in een financieel kwetsbare situatie. De specifieke focus ligt op werk en economische zelfstandigheid. 8. <u>Werkagenda VIA</u> Met de Werkagenda 'Voor een Inclusieve Arbeidsmarkt' (VIA) werkte SZW samen met ruim 20 landelijke (koepel)organisaties aan het breder toepassen van kennis over effectieve aanpakken gericht op arbeidsintegratie van burgers met een migratieachtergrond. De monitor gelijkwaardige kansen van Significant bestaat niet meer (of anders gezegd er zijn geen nieuwe meting uitgevoerd). In plaats daarvan monitort SZW de ontwikkelingen sinds vorig jaar in samenwerking met CBS: Vanaf dit jaar (vierde kwartaal) wordt in de tweejaarlijkse Rapportage Inclusieve Samenleving en met name bijbehorende dashboard meer data over arbeidsmarkt meegenomen, en waar mogelijk uitgesplitst naar achtergrondkenmerken zoals geslacht. In dit kader is er 1x in 4 jaar een verdiepende arbeidsmarktstudie die heet Rapportage Inclusieve Arbeidsmarkt, waarvan de eerste vorig jaar verschenen is: Rapportage Inclusieve Arbeidsmarkt. Op verschillende plekken worden verschillen tussen mannen en vrouwen getoond, en voor een aantal indicatoren zijn ook uitgebreide tabellen beschikbaar. Er is ook factsheet verschenen, opgesteld door de Beleidsonderzoekers in opdracht van OCW, daarin wordt onder meer ingegaan op verschillen
--	---

	tussen mannelijke en vrouwelijke statushouders. Zie https://open.overheid.nl/documenten/6b577c68-4eb4-492b-9c5e-5817ffefff98/file Binnen de Werkagenda VIA werd in Almere een project gestart waarin vrouwelijke nareizigers met een migratieachtergrond met een integrale aanpak worden begeleid naar duurzame participatie in de stad. Dit project is gericht op vrouwen met een buiten-Europese migratieachtergrond die tussen de drie en vijf jaar in de bijstand zitten en woonachtig zijn in Almere. Het streven is om zestig vrouwen te laten stijgen op de participatieladder richting dagbesteding, vrijwilligerswerk of regulier werk. Dit project loopt door tot halverwege 2025. 44 van de 60 vrouwen hebben een baan of een stageplek gevonden. Daarnaast werd het lerend netwerk 'Intensieve Begeleiding van Werkzoekenden met een Migratieachtergrond' opgericht met als doel om gezamenlijk te leren en te doen wat werkt om bijstandsgerechtigden met een migratieachtergrond beter te begeleiden richting werk. Geleerde lessen en inzichten vanuit de praktijk en onderzoek worden in het netwerk gedeeld. Om te komen tot oplossingen die landelijk toepasbaar zijn, zijn de lessen opgenomen in een handreiking die via verschillende partners is gedeeld. Acht gemeenten nemen deel aan het netwerk (Alkmaar/Haltewerk, Almere, Den Haag, Emmen, Hoekse Waard, Sittard-Geleen, Utrecht, Zoetermeer-De Binnenbaan, en Amsterdam), op beleids- en uitvoeringsniveau. 9. <u>Inburgering/Statushouders aan het werk</u> Onder het vorige kabinet zijn verschillende acties gestart om de arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouders te verbeteren. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat 22 procent van de vrouwelijke statushouders aan het werk is tegenover 48 procent van de mannelijke statushouders. Tevens blijkt uit het onderzoek van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) dat vrouwelijke statushouders iets extra's nodig hebben om aan het werk te komen. Zo helpt het als gemeenten een specialistisch team voor de begeleiding naar werk van statushouders inrichten en als vrouwelijke statushouders in groepsverband worden begeleid. Dit voorjaar gaan er tien gemeenten starten met een traject van de HAN voor het beter begeleiden van vrouwelijke statushouders. Het gaat om vrouwelijke statushouders die klaar zijn met de inburgering. Voor deze groep gelden dezelfde arbeids- en re-integratieverplichtingen binnen de Participatiewet als voor andere bijstandsgerechtigden.
--	---